Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 18 (10.014). ● 1991 йил 25 январь ● жума ● Баҳоси 6 тийин.

СССР Президенти М. С. Горбачевнинг

БАЁНОТИ

Ўртоқлар! Жамиятдаги танглик, маънавий-сиёсий кескинлик, қурбонларга сабаб бўлган воқеалар рўйрост ва ошкора фикрлашиб олишни талаб этади. Жамиятнинг баъзи қисми орасида Президент сиёсатини тушунмаётган ва ҳатто тушунишни истамаётган кишилар пайдо бўлмоқда.

Литвадаги, кейинги кунларда эса Ригадаги мухолифлик фожиага айланиб кетганлигидан ҳамма сингари мен ҳам ачинмоқдаман. Бу кулфат дахл этган оилаларга чин қалбдан ҳамдардлик изҳор этаман. Қурол ишлатиш билан боғлиқ ҳолатлар қонунга биноан пухта тергов қилиниши ва баҳоланиши керак.

Мен айтмоқчи бўлган биринчи ва энг муҳим фикрлар қуйидагилардир: Вильнюс ва Ригада рўй берган воқеалар шу мақсадда тузилган президентлик ҳокимияти ўтказган йўлнинг ҳеч бир натижаси эмас. Шунинг учун ана шу хусусдаги барча найрангбозликларни, шубҳалар ва бўҳтонларни қатъиян рад этаман.

Ички сиёсат ҳам, ташқи сиёсат ҳам ўзгаргани йўқ. Ҳамма нарса раҳбариятнинг ҳужжатлари ва расмий баёнотларида ифодаланганидек қолмоқда.

Болтиқбўйидаги воқеалар жуда ўткир танглик вазиятида вужудга келди. Қонунга зид ҳужжатлар, Конституциянинг поймол этилиши, Президент Фармонларини менсимаслик, фуқаролар ҳуқуқларининг қўпол равишда бузилиши, бошқа миллат кишиларининг камситилиши, армияга, ҳарбий хизматчиларга ва уларнинг оилаларига нисбатан масъулиятсизлик билан муносабатда бўлиш шундай муҳитни вужудга келтирдики, унда ҳеч бир кутилмаган сабабларга кўра осонгина шундай тўқнашувлар ва тўполонлар рўй бериши мумкин.

Рўй берган фожианинг манбаи қандайдир юқоридан берилган афсонавий буйруқларда эмас, айни мана шундадир. Дастлабки ва иккинчи ҳолатда ҳам айни шундай бўлди.

Президент сифатида мухолифлик авж олдирилишига йўл қўймасликни, вазиятни нормаллаштиришни, тотувлик ва ҳамкорликка эришишни асосий вазифа деб биламан.

Шу муносабат билан қуйидагиларни амалга ошириш зарур:

— Конституцияга зид ва энг аввало инсон ҳуқуқларини бузадиган республикалар Олий Кенгашларининг қонунлари ҳамда ҳукуматларининг қарорлари бекор қилиниши зарур.

— Ҳар қандай жамоат ташкилотлари, комитетлар ва фронтлар қандай дастурлар билан чиқмасин, улар ҳокимиятга фақат конституциявий йўл билан, зўравонлик қилмай ҳокимиятга келишга даъвогарлик қилишлари мумкин. Сиёсий курашда ёрдам сўраб Қуролли Кучларга мурожаат қилишга ҳар қандай уринишларга йўл қўйиб бўлмайди.

— Республикалар ҳудудида жойлаштирилган ҳарбий қисмларга нисбатан камситувчи тадбирларга, ҳарбий хизматчиларнинг оилалари ва фарзандларига нисбатан шармандали муносабатга мутлақо чек қўйиш зарур. Бугунги кундаги мавжуд Иттифоқ қонунларига мувофиқ қўшинлар мамлакат мудофааси ва хавфсизлиги талаблари тақозо этадиган жойларда турибди.

— Фуқаролар ҳокимиятининг ҳарбийлар билан муносабатлари фақат ССР Иттифоқи қонунлари асосига қурилиши керак.

Шу билан бирга қўшинлар томонидан ҳеч қандай ўзбошимчалик ҳаракатларига йўл қўйилмаслиги лозим. Фақат буйруққа биноан иш кўриш, сабр-тоқатли бўлиш, иғвогарликка учмаслик, қўл остидагилар орасида интизомни мустаҳкамлаш — барча даражадаги командирларнинг бурчи ва шон-шараф ишидир.

— Биз республиканинг Иттифоқдан чиқиш конституциявий ҳуқуқини тасдиқлар эканмиз, бу ишда ҳатто сайлаб қўйиладиган идоралар томонидан кўр-кўрона ҳаракатларга ҳам, ўзбошимчаликка ҳам йўл қўя олмаймиз. Бутун аҳоли ўз хоҳиш-иродасини билдириши — референдум асосидагина Иттифоқдан чиқиш мумкин.

Шу муносабат билан Болтиқбўйидаги вазиятни Федерация Кенгашида муҳокама қилишни давом эттириш зарур.

Муайян доиралар ўнгга томон бурилиш рўй бераяпти ва диктатура хавфи бор, деган баҳона билан вазиятни чигаллаштириш учун сўнгги кунлардаги воқеалардан фойдаландилар.

Мен бундай уйдирмаларни қатъиян рад этаман. Қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик эришган ютуқлар Президент ҳокимияти посбонлик қиладиган доимий қадриятлар бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Бу тарғибот воситалари, ҳа, айни тарғибот воситалари — келинглар, ҳамма нарсани ўз номи билан атайлик — қасддан бошбошдоқлик, ваҳима, миллий адоват чиқариш учун, халқни армияга қарши қўйиш учун, ёшларни армияга чақиришда қонун билан ҳисоблашмаслик учун қасддан фойдаланилаётган бир пайтда буни четлаб ўтишимиз, эътибордан четда қолдиришимиз мумкин, деган маънони англатмайди, албатта.

Қуролли Кучларимизни парчалаб юбориш, республикалар армияларини тузиш тўғрисидаги масалани ўртага қўйиш учун баҳона сифатида Болтиқбўйидаги воқеалардан чайқовчилик билан фойдаланилмоқда.

Бундай масъулиятсиз баёнотлар айниқса РСФСР раҳбариятидан чиқса жиддий хавотирликка сабаб бўлиши мумкин.

Ҳар бир онгли киши мамлакатимиз ва бутун дунё учун бу қандай оқибатларга олиб келишини тушунади, деб ўйлайман.

Юмшоқ қилиб айтганда, биз ўзимиз ҳал этишимиз мумкин ва зарур бўлган ишларни ҳал этиш учун хорижни, Бирлашган Миллатлар Ташкилотини таклиф этиш, уларга таъзим қилиш ғалати ва бемаъни кўринади.

Биз бутун дунё билан ҳамкорлик ва ўзаро алоқа қилиш учун ўз жамиятимизни очиб қўйдик, бундан буён ҳам танлаган ташқи сиёсий йўлимизга содиқ бўлиб қоламиз. Бироқ мамлакатнинг ички муаммолари совет халқи томонидан ҳал қилиниши керак, бу муаммоларни бошқа ҳеч ким ҳал қилмаслиги лозим.

Рўй бераётган воқеалар чет элларда ҳам кўпинча бир томонлама, айни пайтда бир қанча ҳолларда аввалги даврларнинг мафкуравий курашини эслатувчи оҳангда талқин этилаётганлигини айтмаслигим мумкин эмас. Бизда бўлгани сингари чет элларда ҳам кўпчилик ана шу воқеаларни турлича тушуниб, уларни Совет раҳбарияти сиёсатидаги бурилиш деб билди.

Ана шундай нотўғри талқин этиш натижасида кейинги йилларда халқаро муносабатларда эришилган ютуқлар хавф остига қўйиладиган бўлса, бу ташвишли ва хатарлидир.

Мамлакатда кескин мунозара авж олдирилаётган бир пайтда кейинги кунларда соғлом фикрловчи кишилар ҳозир энг муҳими — сиёсий барқарорлик, қатъий ҳуқуқий тартиб-интизом, иқтисодиётни нормаллаштириш, бозор сари дадил олға бориш, кўп миллатли давлатимизни демократик тарзда қайта ўзгартириш эканлигини айтмоқдалар. Мен бундай нуқтаи-назарга қўшиламан.

Намойишлар, митинглар, иш ташлашлар эмас, сиёсий эҳтиросларни авж олдириш ва мухолифлик эмас, балки виждонан меҳнат қилиш ва фуқаролар тотувлиги мамлакатни тангликдан олиб чиқишини жамиятда тобора кўпроқ кишилар англаб етмоқда.

Мен ўз мамлакатим барча фуқароларини шунга даъват этаман.

ПРЕЗИДЕНТЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

● Президент Кенгашининг 22 январь куни бўлиб ўтган мажлисида Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, Президент Кенгашининг аъзолари Болтиқбўйи республикаларидаги ҳозирги мураккаб вазият ҳақида гапириб, ҳарбий куч ишлатилганини қораладилар. Мулоқот ва ҳамжиҳатликка асосланган сиёсий усуллар рўй бераётган муаммоларни ҳал этишнинг бирдан-бир йўли бўлиши кераклиги таъкидланди.

Барча миллатларга мансуб фуқаролар ўртасида тинчлик ва иноқликни таъминлаш учун ҳамма ишларни қилиш, демократияни, ҳар бир инсоннинг шон-шарафи ва қадр-қимматини ҳимоя этиш зарур. Форс кўрфази атрофидаги ҳарбий ҳаракатлар муносабати билан хавотирлик билдирилди, урушни тезроқ тўхтатиш зарур, деган фикр якдиллик билан айтилди. Литвадаги ва Форс кўрфази атрофидаги воқеалар муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ва ҳукуматининг Баёнотлари маъқулланди.

Ўзбекистон ССР Давлат нарх комитетининг раиси Қ. А. Аҳмедов озиқ-овқат маҳсулотларининг нархини белгилаш ва аҳолининг ижтимоий манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасидаги иш қандай бораётгани ҳақида ахборот берди. Нарх белгилашни такомиллаштириш, асосланган нархларни шакллантириш — бозор иқтисодиётига ўтиш билан боғлиқ бўлган ишнинг энг муҳим йўналишларидан бири эканлиги айтилди.

Аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш тадбирларини белгилаш, товон тўлаш воситаларини ишлаб чиқиш соҳасидаги ишни давом эттириш зарурлиги таъкидланди. Шундан кейингина нарх белгилашни такомиллаштириш тўғрисидаги масалани ўртага қўйиш мумкин.

Кенгаш Орол денгизи атрофидаги экология фалокатининг оқибатлари тўғрисидаги масалани ҳам кўриб чиқди. Президент Кенгашининг аъзоси, Қорақалпоғистон халқ ёзувчиси Т. Қаипбергенов денгизнинг тез қуриб бораётганлиги ва Орол атрофи чўлга айланаётганлиги тобора муқаррар тус олаётганини уқтириб ўтди. Айни вақтда Ўрта Осиё регионининг кенг ҳудудидаги санитария-эпидемиология, ижтимоий-иқтисодий вазият ёмонлашмоқда.

Президент Кенгашининг аъзолари мазкур муаммоларни ҳал этиш учун Ўрта Осиёдаги барча республикалар ва Қозоғистоннинг куч-ғайратларини бирлаштириш зарурлигини таъкидладилар. Оролни сақлаб қолишнинг бирлашган республикалараро жамғармасини тузиш таклиф қилинди.

Президент Кенгашининг мажлисида Алишер Навоий юбилейини байрам қилиш, адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасидаги Давлат мукофотларини бериш билан боғлиқ бўлган масалалар кўриб чиқилди.

Мажлисда республика Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов қатнашди.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

МОСКВА ШАҲРИНИ БОШҚАРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Иттифоқ шартномасини ва РСФСРнинг федератив шартномасини ишлаб чиқиш, Москва шаҳрининг СССР Иттифоқи ва Россия федерацияси пойтахти сифатидаги мавқеини ҳуқуқий расмийлаштириш шаҳарнинг ҳаёт таъминоти ва фаолиятини нормаллаштириш зарурлиги муносабати билан қарор қиламан:

1. СССР Президенти комиссияси тайёрлаган материалларни, халқ депутатлари Москва шаҳар Советининг, меҳнат жамоалари ва айрим фуқароларнинг СССР ва РСФСР пойтахти бўлмиш Москва шаҳрини бошқаришни такомиллаштириш масалаларига оид таклифларини кўриб чиқиш учун СССР Олий Кенгаши билан РСФСР Олий Кенгашининг вакилларидан иборат СССР Олий Кенгаши қўмитасининг раиси ўртоқ Н. Д. Пивоваров бошчилигида қўшма комиссия тузилсин.

Комиссияга СССР ва РСФСР пойтахти — Москва шаҳрининг мақоми тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳасини бир ой муддатда ишлаб чиқиш топширилсин.

2. СССР Олий Кенгаши билан РСФСР Олий Кенгашига қонун лойиҳасини кўриб чиқиб, белгиланган тартибда қабул қилиш тавсия этилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль,
1991 йил 23 январь.

БОШ ВАЗИР ИЗОҲ БЕРАДИ

СССР Бош Вазири В. С. Павлов сешанба куни Совет телевидениеси мухбири билан суҳбатда Президентнинг 1991 йил 22 январдаги фармонининг айрим энг муҳим жиҳатларини тушунтириб берди.

— Ушбу тадбир билан биз фуқароларимизнинг асосий кўпчилиги қўлидаги ҳар қандай шаклда жамғарган пулларни мусодара этишни мақсад қилиб қўймаганлигимизни ҳамма аниқ билиб олиши керак, деб ўйлайман. Гап 50 ва 100 сўмлик пуллар ойлик иш ҳақи миқдорида иш жойида ёки одамлар ўз пенсияларини ёки қонуний тусдаги бошқа даромадларини оладиган жойларда дарҳол алмаштириб берилиши тўғрисида бормоқда.

Бундан ташқари одамлар қолган пулларини ҳам топшириб, уларнинг қаердан келганини тушунтириб берадилар. Агар сиз 150 сўм маош олсангиз, 150 минг сўм пулни алмаштириш учун олиб келган бўлсангиз, табиийки, бу пулни қаердан олгансиз, деган савол туғилади. Бу масаланинг биринчи томонидир.

Иккинчи томони шундаки, 50 ва 100 сўмлик пуллар умумий яширин иқтисодиётнинг энг муҳим жиҳатларидан биридир, чунки яширин иқтисодиётда худди шундай пуллар муомалада юради. Умуман аҳоли қўлидаги нақд пулнинг учдан бир қисмидан кўпроғи 50 ва 100 сўмлик пуллардир. Банк муассасаларимизнинг маълумотларига қараганда бундай пуллар жуда секин айланмоқда, яъни 10—25 сўмлик пулларга нисбатан давлатга икки баравар секинроқ қайтиб келмоқда.

Бу пуллар давлатга тушмай, муомалада юрибди. Бу эса ана шундай пуллар иқтисодиётнинг давлат соҳасида эмас, бошқа соҳада тўлов воситасига айланганлигидан далолат берди. Бу масаланинг бир томонидир.

Иккинчи томони шундаки, тақиқланган фаолият билан шуғулланиш натижасида савдо-сотиқ ишларимизни барбод қилиш учун бу пуллардан жуда кенг фойдаланилмоқда. Турли баҳоларга қараганда (мен шулардан ўртачасини оламан), ҳозирги вақтда чет элда етти миллиард сўм атрофида ана шундай пул бор.

Ярим йил давомида омонат эгаларига ҳар ойда 500 сўмдан кўпроқ нақд пул беришни чеклаб қўйиш тўғрисида ҳам бир икки оғиз гапирмоқчиман. Одамлар чакана савдода харид қилган буюмларига ҳақ тўлаш учун жамғармадан оладиган пули уларга ҳар қандай қийматдаги ҳар қандай харидга нақд пулсиз ҳақ тўлаш ҳуқуқини бериш йўли билан чеклаб қўйилмайди.

Биз бу тадбирга бугун ва кеча тайёргарлик кўрмаганлигимизни тушунсангиз керак. Биз бу тадбир тўғрисида баҳслашдик ва ҳар томонлама пухта ўйлаб, уни деярли бир йил давомида тайёрладик. Яширин иқтисодиётга қарши курашиш учун фақат маъмурий чоралар эмас, балки иқтисодий чоралар ҳам зарурлигини айтдик.

(ТАСС).

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

23 январь куни Тошкентда Ўзбекистон ССРдан чақирилган аскарлар хизмат қилаётган ҳарбий қисмлар командирлари слётини ўтказиш ташкилот комитетининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни республика Олий Кенгаши мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари комитетининг раиси В. Р. Ниёзматов олиб борди.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаровнинг, ташкилот комитети бошқа аъзоларининг нутқларида Ўзбекистонда бундай муҳим тадбир ўтказилиши катта сиёсий аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Анжуман Совет Армияси ва СССР Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллиги арафасида ўтказилади. Унга жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочилари, уларнинг ота-оналари таклиф этилади.

Анжуманни ўтказишнинг конкрет режаси ишлаб чиқилди.

(ЎзТАГ мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИГА ШАРҲЛАР

Ўзбекистон ССР Президенти республика ҳудудида СССР Давлат банкининг 1961 йил намунасидаги 50 ва 100 сўмлик пулларини алмаштириш муддатларини узайтиришга қарор қилди. **(Фармон рўзномаларнинг кечаги сонларида чоп этилди).**

Бу қарорнинг сабаблари қуйидагичадир.

Юртимизга хос бўлган хусусиятлар, миллий анъаналар, республикадаги турмуш тарзи туфайли аҳолининг кўпчилиги, айниқса қишлоқ жойлардаги аҳоли тўйлар, маъракалар каби турли тадбирлар ва маросимларни ўтказиш, уй қуриш, томорқа участкаларига сарфлаш учун узоқ вақт мобайнида таом ва кийим-кечакдан тежаб пул жамғарганлар, улар одатда жамғарма кассалари хизматидан фойдаланишга кўникмаганлар. Бундан ташқари, 1990 йилда якка тартибда уй-жой қуриш учун аҳолига 700 миллион сўмдан кўпроқ қарз берилган.

Республикада 2 миллиондан ортиқ пенсионерлар, ногиронлар, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари борлиги, улар бутун ҳаётлари давомида маълум миқдорда пул жамғарганликлари ҳамда бу пулни шу қадар қисқа муддатда алмаштириш чоғида қийинчиликларга сўзсиз дуч келишлари эътиборга олинди.

Шунингдек, пул алмаштириш муддати қисқалиги сабабли келиб чиқадиган қийинчиликлар тўғрисида меҳнат жамоалари, касаба уюшмалари ташкилотлари раҳбарларининг жуда кўп мурожаатлари ҳам ҳисобга олинди.

Ўзбекистон ССР Президентининг фармони билан комиссияларнинг иши муддати ҳам узайтирилди.

СССР ДАВЛАТ БАНКИДАН

СССР ДАВЛАТ БАНКИНИНГ 1991 ЙИЛ НУСХАСИДАГИ ҚИЙМАТИ 50 ВА 100 СЎМЛИК БЎЛГАН ПУЛЛАРИНИ МУОМАЛАГА ЧИҚАРИШ ТЎҒРИСИДА

1991 йил 23 январда СССР Давлат Банкининг 1991 йил нусхасидаги қиймати 50 ва 100 сўмлик бўлган пуллари муомалага чиқарилади.

СССР Давлат Банкининг қиймати 100 ва 50 сўмлик пуллари қоғозга зарб этилган бўлиб, бир томонида юлдузчалар тасвири туширилган оқ жойида В. И. Ленин портрети (барельефи) тасвирланган, иккинчи томонида эса тор оқ жойи бор.

100, 50 сўмлик пулларнинг ўнг томонида: «СССР Давлат банкининг билети». «Банк билетлари олтин, қимматбаҳо металлар ва давлат банкининг бошқа мулки билан таъминланади» деган ёзувлар бор. Пулнинг юқори ва қуйи қисмида кўп рангли ҳошия бор.

Орқа томонида пул қиймати Иттифоқдош республикалар тиларида ёзилган бўлиб, «СССР Давлат Банки билетларини сохталаштириш қонун билан таъқиб этилади» деган сўзлар ва пулнинг серияси ҳарфлар билан белгиланган етти рақамли иккита бир хил тартиб сони берилган.

СССР Давлат Банкининг 100 сўмлик пулида қўнғир кўк ранг кўпроқ, пулнинг олд томонининг чапида — В. И. Лениннинг қўнғир рангда ишланган портрети (барельефи), унинг остида нақшли расм, марказий қисмида нақш билан безатилган кўк рангдаги СССР Давлат Герби, «100» рақами ва «100 сўм» деган ёзув, ўнг томонда пастда қўнғир тусдаги безак орасида «100» рақами, пулнинг ўнг томонида оқ жойининг қуйи қисмида пушти рангда «1991» ва кўк тусдаги безак орасида «100» рақами жойлаштирилган.

Орқа томонида: Москва Кремлининг қўнғир тусдаги кўриниши, юқоридан чап томонда ва ўнг томонда кўк тусдаги кичик безак орасида «100» рақами ва кўк тусдаги «СССР» ҳарфлари, ўртасида эса кўк тусдаги катта безак орасида «100» рақами, қўнғир тусда «100 сўм» ёзуви ва унинг остида зангори тусда «100» рақами, чап томонининг қуйи қисмида кенг оқ жойида кўп рангли безак орасида «100» рақами бор.

СССР Давлат Банкининг 50 сўмлик пулида қўнғир-яшил ранг кўпроқ. Пулнинг олд томонида: чап қисмида — В. И. Лениннинг қўнғир тусдаги портрети (барельефи), марказида қизил-қўнғир тусда нақш билан безатилган СССР Давлат Герби, «50» рақами, «эллик сўм» ёзуви, пастида иккита «50» рақами. Пулнинг ўнг томонидаги қуйи қисмида кенг оқ жойда яшил рангда «1991» рақами ҳамда қизил-қўнғир тусдаги безак орасида «50» рақами жойлашган.

Орқа томонида: нақшли тасвир билан безатилган думалоқ доирада Москва Кремлининг кўриниши, доира устида «СССР» ҳарфлари, пастида — «50» рақами тасвирланган, доира остида «эллик сўм», пулнинг чап томонидаги оқ жойнинг қуйи қисмида кўп рангли безак орасида «50» рақами бор.

Мазкур пуллар ҳозирги вақтда муомалада бўлган пуллар билан бир қаторда давлат, кооператив, жамоат корхоналари, муассасалар, ташкилотлар, колхозлар ва айрим шахслар томонидан тўловнинг барча турларида кўрсатилган қийматида қабул қилиниши шарт, шунингдек банк муассасалари ва алоқа вазирлиги корхоналари томонидан жорий ва ҳисоб-китоб варақаларига, омонатларга, аккредетивларга ва жўнатиш учун ҳеч қандай чеклашларсиз қабул қилиниши шарт.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

ФОРС КЎРФАЗИ:

ТЎҚНАШУВ АВЖИГА ЧИҚМОҚДА

● ҲАРБИЙ мутахассислар Форс кўрфазида чиққан уруш тезда тугайди, деб тахмин қилган эдилар. Аммо, ҳарбий тўқнашувларнинг бориши бу тахминларнинг пучга чиққанлигини кўрсатмоқда. Кўп миллатли кучлар билан Ироқ ҳарбийлари ўртасидаги жанглар натижасида ҳар икки томондан берилаётган йўқотишлар ва қурбонлар тобора кўпаймоқда.

● ФРАНС-ПРЕСС ахборот агентлиги кейинги кунларда ҳар икки томондан талафот берилган қурбонлар ҳақидаги рақамларни эълон қилди. АҚШ ҳарбий ҳаво кучлари 10 та самолётидан ажралди. Уларнинг 9 тасини Ироқ ҳаво мудофаа қисмлари уриб туширди. Америка Қўшма Штатларининг 12 нафар учувчиси дом-дараксиз йўқолди. Уларнинг беш нафарини Ироқ телевидениеси душанба куни ҳарбий асирлар сифатида кўрсатди.

● БУЮК БРИТАНИЯ ҳам катта талафот бермоқда. «Торнадо» тоифасидаги 15 та қирувчи-бомбардимончи самолётлар уриб туширилди. Уларнинг 4 таси Ироқ осмонида йўқ қилинди, биттаси техникавий носозлик туфайли ҳалокатга учради.

● ҲАРБИЙ топшириқларни бажариш чоғида Италия ҳам ўзининг битта «Торнадо»сини йўқотди. Қувайт ҳудудидан кўтарилган А-4 қирувчи бомбардимончи самолёти ҳам ўз майдонига, яъни Қувайт ҳарбий қисмига қайтиб келмади. Асирга олинган Қувайт учувчиси Бағдод телевидениеси орқали кўрсатилди. Саудия Арабистонига қарашли «Торнадо» тоифасидаги самолёт ҳам техникавий носозлиги туфайли ўтган шанба куни йиқилиб тушди.

● ИРОҚ томони Франциянинг ҳам бир нечта самолётларини уриб туширганлигини эълон қилди. Ироқ ахборот воситаларининг гапига қараганда, бундай самолётлар 18 тадир. Бироқ Франция томони биронта ҳам самолёт йўқотмаганлигини таъкидлади.

● АҚШ ҳарбий маҳкамаси — Пентагон вакилининг баёнотига қараганда Ироқнинг МИГ-29 ва «Мираж» тоифасидаги самолётларидан 17 таси уриб туширилган. Келтирилган рақамларга қараганда, Ироқ ҳозиргача ўлганлар сифатида — 95 кишини, яраланганлар сифатида — 257 киши йўқотди.

ИСРОИЛГА ЯНА ҲУЖУМ ҚИЛИНДИ

● ТАСС МУХБИРИ Қоҳирадан хабар беради: Ироқ Исроилга учинчи марта ўз ракеталари билан зарба берди. Ҳужум йўналиши асосан мамлакат пойтахти — Тель-Авивга қаратилди. Исроилнинг Ироқ томонидан ҳужумга учраши муносабати билан ҳукумат ўзининг фавқулодда мажлисини ўтказди. Унда ҳужумга ҳужум билан жавоб қайтариш масаласи кўрилди. Исроил ташқи ишлар вазирлигининг бош директори Беньямин Натаньяхнинг айтишича; Исроил келажакда ўзининг ана шу имкониятидан фойдаланиши мумкин.

ЯНГИЛИКЛАР ТЎЛҚИНИДА

● СИ-ЭН-ЭН телекомпанияси ғалати бир хабар тарқатди: номи айтилмаган немис рўзномасининг хабарига қараганда, Ироқ президенти Саддам Ҳусайннинг оиласи ҳозирги пайтда Швейцариянинг ажойиб курортларидан бирида яшаб турибди. Айтилишича, Ироқ муҳожирлардан бири С. Ҳусайн оила аъзоларини кўрган ва таниган.

● РУМИНИЯДАГИ кўпгина корхоналар шахсий қўлларга топширилмоқда. Рақобатнинг ўсиши, корхоналарни қайта таъмирлаш, энергия қувватларининг етишмаслиги тез кунларда Руминияда ишсизлар сонининг ошишига олиб келиши мумкин, деган тахминлар қилинмоқда. Меҳнат ва ижтимоий муҳофаза вазирлиги бўлинмаларидан бирининг раҳбари Е. Луканинг айтишича, ишсизлар сони бу йил 800 минг кишидан ошиши мумкин.

● ШВЕЦИЯНИНГ рўзномаларида ёзилишича, «Эриксcон» телекоммуникация фирмасининг муҳандиси ўттиз яшар Мария Эдберг швеллардан чиққан биринчи фазогир-космонавт бўлиши мумкин.

● КЕЙИНГИ пайтларда Албаниядан Грецияга қочиб ўтган муҳожирларнинг кўпчилиги ўз ватанларига яна қайтиб келмоқдалар. Греция рўзномаларининг маълумотларига қараганда, фақат январь ойида Албаниядан Грецияга 11 минг нафар киши ўтган эди. Уларнинг кўпчилиги Албанияда истиқомат қилувчи грек миллатига мансуб кишилардир.

● СОМАЛИ ҳукумати билан бирлашган Сомали конгресси исёнчилари ўртасида ҳарбий тўқнашувларни тўхтатиш тўғрисида бир битимга келинди. Исёнчилар ҳамон мамлакат президенти Муҳаммад Сиад Барренинг истеъфога чиқишини талаб қилмоқдалар.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● *Бозор иқтисодиёти бўсағасида*

ТАНҚИСЛИКДАН МЎЛ-КЎЛЧИЛИККА ЎТИШ ОМИЛИ

МАНА, беш йилдирки, турли даражадаги давраларда мамлакатимиз иқтисодий ривожланишининг истиқбол йўллари ҳақида мунозара юритмоқдамиз. Қонун чиқарувчи органлар бу борада бир қатор ўта муҳим ҳужжатлар қабул қилишди. Ниҳоят бозор муносабатлари деб аталмиш янги иқтисодий муносабатларга ўтиш учун астойдил қадам ташланиши кутилаётган 1991 йил ҳам бошланди. Мамлакатимиз, хусусан, жумҳуриятимиз аҳолисининг салмоқли қисми келажакка бир қадар қўрқув ва таҳлика, хавотирлик билан қарамоқда. Кўпчилик бундан яхшилик кутаётгани йўқ. Бунинг сабаби нимада? Чунки, ўнлаб йиллар мобайнида бозор муносабатларининг ноинсоний хусусиятлари ҳақидаги тасаввур онгимизга сингдириб келинди.

Биз руҳи бозордан йироқ инсонни яратдик. Бозор чўчитиш омилига айланди. Умуман 70 йилдан ортиқроқ давр мобайнида савдогарлар, ишбилармон кишилар, меҳнатсевар деҳқонларни чайқовчи, қулоқ, талончи ва ҳоказо сифатлар билан атаб келдик. Уларга нисбатан янада ҳақоратомузроқ сўзлар ишлатдик. Қонимизга ўзи қашшоқлик билан кун кўрадиган ва ишламайдиган, аммо фаол меҳнат қилиб, тўқ яшаётганларни кўролмайдиган люмпен-пролетариат дунёқараши сингдириб келинди.

Мафкурачиларимиз бозор муносабатлари бу эксплуатация, ишсизлик, қашшоқлик, пулнинг қадрсизланиши, бошпанасизлик, жиноятчилик, фоҳишабозлик, эртанги кунга доимо умидсизлик билан қараш ва ҳоказо, деб ўргатиб келишди. Ғарбда яшаш ёмон дейишарди, бироқ кўз қиримиз ҳам тушмаслиги учун у ерга бизни чиқаришмасди. Мамлакатимиз чинакам «темир парда» ортида қолганди. Ҳорижга фақат махсус танлаб олинган одамларгина боришарди, барча ахборот воситалари цензуранинг жиддий назорати остида эди, ҳатто, мамлакатимизга келган чет элликлар билан яқин мулоқотда бўлиш тақиқланарди. Шунинг учун ҳам кенг меҳнаткашлар оммаси ҳанузгача бозор муносабатлари ҳақида аниқ бир тасаввурга эга эмаслар.

Ижтимоий ҳаётимиздаги қайта қуриш, ошкоралик, демократиялаш туфайли бугун бозор муносабатлари, унинг афзалликлари ва камчиликлари ҳақида мушоҳада юритишимиз мумкин. Хўш, бозор муносабатларининг афзалликлари нималардан иборат?

Улуғ Октябрь революциясидан кейин барча ишлаб чиқариш воситаларининг миллийлаштирилиши, жамоа ва шўро хўжаликларининг мажбуран ташкил этилиши шунга олиб келдики, улкан бир мамлакатнинг мулки аслида ҳеч кимники бўлмай қолди, хўжайинсиз бўлиб қолди. Тўғрироғи, маъмурий-буйруқбозлик системасининг амалдорлари унга хўжайин бўлиб қолдилар. Улар ижтимоий бойликни яратишда қатнашмаган ҳолда бу бойликни тасарруф этиш ҳуқуқини ўз қўлларига олдилар.

Меҳнаткашлар мулкдан, ишлаб чиқариш воситаларидан, ердан, бошқарувдан четлаштирилди. Улар фақатгина қоғозда бу бойликларнинг эгалари эдилар. Миллионлаб кишиларнинг фидокорона меҳнати билан яратилаётган беқиёс моддий қадриятлар ҳоким бўлган гуруҳнинг ихтиёрида бўлди. Уларнинг сафлари харомхўрлик, иккиюзламачилик, лаганбардорлик, порахўрлик билан юқори томон ўзига йўл очган харомхўр кишилар ҳисобига кўпайди.

Биз яратган иқтисодиёт эпчил ва самарали эмас эди. Иқтисодчилардан бири айтганидек, биз «ўзини ўзи ейдиган» иқтисодиёт барпо этдик. Бундай шароитда кўп миқдордаги хом ашё ва меҳнат ресурслари арзимаган маҳсулот тайёрловчи ишлаб чиқаришлар учун ҳам бемалол сарфланаверди.

Сўзим қуруқ бўлмаслиги учун бир қанча мисоллар келтираман: Чунончи, бизнинг мамлакатда ҳайдаладиган ернинг 97 фоизи жамоа ва шўро хўжаликларига, яъни давлатга қарашлидир. Фақатгина уч фоизи халқ ихтиёрига берилган. У ҳам томорқа участкалари кўринишидадир. Шу уч фоиз ер мамлакатимизда етиштирилаётган картошканинг 60 фоизини, сабзавотнинг 30 фоизини, сутнинг 27 фоизини, гўштнинг 30 фоизини бермоқда. Жамоа ва шўро хўжаликларида етиштирилган сабзавотларнинг 50—60 фоизи, айрим ҳолларда 80 фоизи истеъмолчиларга етиб бормаяпти. Шундай кўп миқдордаги маҳсулот йиғим-терим, ташиш, сақлаш ва қайта ишлашда исроф бўлмоқда.

Ғаллани олиб кўринг. Ўтган йилда мамлакатимизда мисли кўрилмаган дон маҳсулотлари ҳосилдорлиги етиштирилганлиги ҳақида бутун оламга жар солдик. Ҳосилни йиғиштириб олиш учун жангчилар, шаҳарликлар сафарбар этилди. Шундоқ ҳам етишмаётган транспорт воситаларидан фойдаланилди, ёнилғи сарфланди. Шундан кейин эса телевидениеда кўрсатганларидек, йиғиштириб олинган ана шу доннинг кўп қисми очиқ хирмонларда, қор-ёмғир остида қолиб, чириб кетди. Бундай хўжасизликни яна қаерда кўриш мумкин? Афсуски, фақат бизда шундай бўлмоқда.

Яна бир далил келтирмоқчиман. Бизнинг мамлакатимизда минглаб қурилиши тугалланмаган иморатлар бор. Бунинг учун миллиард сўмлаб давлат маблағи сарфланган. Бу бинолар бизнинг жинояткорона хўжасизлигимизнинг чурқ этмайдиган ҳайкалларидир. Биргина Тошкентда шундай биноларга юзларча миллион сўм сарфланди. Ахир, иқтисодиётимиз чок-чокидан сўкилиб, аянчли аҳволга тушиб қолган бир вақтда бунга йўл қўйиш мумкинми? Асло мумкин эмас. Лекин бу ҳеч кимни ташвишга солмаяпти. Чунки, иморатларга ҳеч кимнинг маблағи, ҳеч кимнинг меҳнати сингмаган. Чунки унга давлатнинг пули кетган. Бунга эса ҳеч ким жавоб бермайди, ҳеч ким масъулиятни сезмайди. Бу ҳам хўжасизлигимизнинг иллатларидан биридир.

Мамлакатимиз АҚШдагига нисбатан икки баравар кўп пўлат эритади. Аммо тайёр маҳсулотни бир неча баробар кам олади. Миллион тонналаб металл ишлаб чиқариш технологиясининг ёмонлиги оқибатида чиқитга чиқариб юборилади. Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, фан-техника ютуқларини ўз вақтида жорий қилишдан ҳеч ким манфаатдор эмас. На корхоналар раҳбарлари, на муҳандис-техник ходимлар, на ишчилар бу ҳақда қайғурадилар. Чунки, улар бундан на моддий, на маънавий манфаатдор эмаслар. Кўзбўямачилик, қўшиб ёзиш иқтисодий амалиётимизнинг оддий воқеалари бўлиб қолган.

Хўжасизликнинг қандай ёмон оқибатларга олиб келаётганлигини кўрсатувчи яна бир мисол ҳақида тўхталиб ўтишни лозим топдик. Биз ҳар йили чет элдан асбоб-ускуналар харид қиламиз. Бунинг учун миллиард-миллиард доллар сарфлаймиз. Асбоб-ускуналарни олишга оламиз-у, лекин уларни ўрнатиш учун кўпинча жойни тахт қилиб қўймаймиз. Оқибатда очиқ ҳавода, қор-ёмғир тагида қолиб кетади. Орадан кўп ўтмай металлоломдан бошқа нарсага ярамай қолади. Бу ҳам эгаси йўқ жойда пайдо бўлади.

Ташмачилар ҳам иқтисодиётга катта зарар келтирмоқда. Уларнинг қанчалиги ҳақида маълумотлар йўқ. Бироқ ҳар куни миллион-миллион сўмлик маҳсулотни талон-торож қилишлари бор гап. Хўжаликда фойдаланиш ёки сотиш учун нима яроқли бўлса, уни ташиб кетишади. Бу ҳам фақат бизнинг давлатимизга хосдир.

Давлат мулкига бундай муносабатни кўрсатувчи бошқа мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Аммо, ҳожати бўлмаса керак. Лекин бу ерда бир масала ҳақида тўхталиб ўтиш лозим. Бозор иқтисодиёти шароитларида юқорида айтиб ўтилган хўжасизлик кўринишлари бўлиши мумкинми? Иқтисодиётни юксак даражада ривожлантирган мамлакатларнинг тажрибаси буни инкор этади.

Товар-бозор муносабатлари — бу империалистларнинг эҳтироси эмас, инсоният душманларининг кашфиёти ҳам эмас, аслида хўжалик фаолиятини оқилона ва самарали олиб бориш йўлларини қидириш ва шу йўлда мингларча йиллар давомида орттирилган тажриба натижасидир. Бозор муносабатлари киши табиатига жуда мос тушади. У кишилар, мамлакатлар ичидаги ижтимоий гуруҳлар, шунингдек турли мамлакатлар халқлари ўртасида ўзаро алоқа ва ҳамкорликни мустаҳкамлайди.

Бозор муносабатлари на социалистик, на капиталистик бўлиши мумкин эмас. Унинг қонунлари инсон табиати каби жаҳоннинг барча мамлакатлари учун ягонадир. Бу қонунлар ҳеч қандай мафкуравий шов-шувларсиз, онгли равишда ўрганилса ва фойдаланилса, иқтисодиётнинг ривожланиши айтарлик тўсиқларсиз бораверади.

Харид қилиш ва сотиш йўли билан алмашишга мўлжалланган товар меҳнат маҳсули ҳисобланади. Товар хўжалигида маҳсулотлар бир-бирига боғлиқ бўлмаган, алоҳида мустақил ишлаб чиқарувчилар томонидан яратилади. Бироқ, бу алоҳидалик нисбий ҳисобланади. Чунки, ҳозирги даврда у ёки бу маҳсулотни битта ишлаб чиқрувчи бошқа корхоналарда, бошқа ишлаб чиқарувчилар томонидан тайёрланган асбоб-ускуналар, хом ашёларсиз тайёрлаши мумкин эмас.

Таклиф ва талаб бозор механизмининг икки қутбидир. Уларнинг бирортаси ҳам иккинчисисиз бўлиши мумкин эмас ва доим ўзаро алоқада бўлади. Талабнинг асосий иқтисодий вазифаси шундан иборатки, унинг ёрдамида турли мақсадларга қаратилган товар ва хизматларнинг мутаносиблиги шаклланади.

Ишлаб чиқариш яратади ва таклиф этади, жамият. кишилар эса таклифни баҳолайди. Худди шу таклиф ишлаб чиқаришни ривожлантириш, давом эттириш ёки тўхтатишга ундайди. Шунинг учун ҳам товар бозори талабни белгиловчи сезгир восита ҳисобланади. У ёки бу товарларга бўлган талабни ҳисобга олган товар бозори ишлаб чиқарувчини шунга амал қилишга мажбур этади. Шундай йўл билан камёблик бартараф этилади.

Товар-бозор муносабатларида талаб таклифни белгилайди, деган қонунга амал қилинади. Бозор муносабатлари кишиларни ҳақиқий соҳиблар бўлишга, уларни интизомли, меҳнатсевар, тежамли, ташаббускор бўлишга ўргатади. Соҳиблик ўз меҳнати ва вақтидан мустақил ва оқилона фойдаланиш демакдир, меҳнат, молия ва хўжалик қонунчиликлари белгилаган ўз ҳуқуқлари ва вазифаларини аниқ билиш демакдир. Хўжайин бўлиш бу жамиятнинг амалдаги талабларини ҳисобга олиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизматни кенгайтириш, харажатлар, даромадларни оқилона ҳисобга олиб бориш, жорий ишларда ташаббускор, ишбилармон бўлиш ва эртанги кунни олдиндан била олиш демакдир.

Рақобат бозор муносабатларининг энг муҳим, қимматли хусусиятидир. Бундай шароитларда талабга тез мослашадиган корхоналар, компаниялар ривожланаверади. Шунинг учун бундай шароитларда тақчиллик деган тушунча йўқолади. Харидорлар товарни изламайди, товар харидорни қидиради.

Бозор иқтисодиётида катта бошқарув аппаратига ҳожат қолмайди. Унга хос яна бир хусусият шундаки, товарларнинг баҳолари ҳеч вақт барқарор бўлмайди. Улар доим ўзгариб туради. Йил, ҳатто, кун давомида товарлар баҳолари ўзгаради. Ҳамма нарса талаб ва таклифга боғлиқдир. Бозор иқтисодиёти шароитларида иш ҳақи ҳам кўп йиллар давомида бир хил бўлиб қолмайди. Иқтисодий ривожланган мамлакатларнинг тажрибаси меҳнаткашларнинг иш ҳақи доим ортиб бораётганлигини кўрсатиб турибди.

Шундай қилиб, бозор — бу иқтисодиётнинг ўзини ўзи тартибга солувчи омилидир. У ишлаб чиқаришни миқдор ва сифат бўйича ривожланишини рағбатлантиради. Бозор муносабатлари инсониятнинг маданиятининг улкан ютуқларидан биридир. Биз бу муносабатларни қанчалик тез жорий қилсак, шунчалик тез иқтисодий танглиқдан чиқамиз, меҳнаткашларнинг зарур эҳтиёжлари шунчалик тез ҳал бўлади.

М. МИРАБДУЛЛАЕВ,
Тошкент Давлат дорилфунуни фалсафа кафедрасининг доценти.

ФИРҚА ТУРМУШИ

АГАР ИШОНЧ ҚОЗОНГАН БЎЛСА

Токарь С. Қаршиев билан слесарь М. Худойқулов номзодлик стажини ўтамасдан КПСС сафига қабул қилиндилар. Тошкент тажриба-механика ремонт-экскаватор заводи икки цехининг бошланғич партия ташкилотлари ана шундай қарор қабул қилди.

Бу ёш ишчилар корхонада биринчи йил ишлашаётгани йўқ. Уларнинг иккови ҳам ўқийди. Улар ариза беришганида бу йигитлар ўз ишлари билан ишонч қозонишганига коммунистларда шубҳа йўқ эди. Ўзбекистон Компартияси Уставининг бошланғич ташкилотларга жамоанинг муносиб вакилларини ўз сафларига номзодлик стажисиз қабул қилиш ҳуқуқини берувчи моддаси ҳам муҳим роль ўйнади.

— Бизнинг партия ташкилотимизда бир юз ўттиз киши бор — дейди завод партия комитетининг котиби Х. А. Араббоев. — Ўтган йили биз КПСС сафларига ўн бир кишини, бу йил эса икки кишини қабул қилдик. Ўзбекистон Компартиясининг охирги съездида қабул қилинган Ҳаракат дастури ва Устави биз учун янги, энг муҳими аниқ истиқболлар очиб бермоқда. Энди бошланғич партия ташкилотлари катта роль ўйнайди. Бу ташкилотлар ўз сафларига фақат муносиб одамларни қабул қилишларига ишончим комил.

— Мен КПСС аъзолигига қабул қилишларини сўраб партия комитети котибига мурожаат қилганимга бир неча ой бўлди,— деди слесарь М. Худойқулов. — У бу масалани кўриб чиқиш учун бошланғич партия ташкилотига ҳавола этди. Мен ўзимга ишонч билдирганликлари учун ўртоқларимдан миннатдорман. Ҳозир, шундай мураккаб даврда, КПСС одамларни бирлаштиришга, уларга турмушда истиқболлар беришга қодир бўлган ягона куч эканлигига ишончим комил. Мен партия билан бирга бўлиш учун қўлимдан келган барча ишни қиламан.

В. ДРАЧЕВ,
УзТАГ мухбири.

● *Корхона ва муаммо*

ГАЗАК ОЛМАСЛИГИ КЕРАК

МАМЛАКАТИМИЗДА авж олаётган сиёсий инқироз иқтисодиётимизга шубҳасиз таъсир этмай қолмади. Ҳар бир жумҳурият, ҳар бир вилоятнинг мустақилликка интилиши афзалликлар билан бирга ҳал этилиши мураккаб муаммоларни вужудга келтирди. Марказлаштириш принципларига асосланган тақсимот сиёсати емирилди-ю, ўрнига муқобил, янги система яратилмади. Бу номутаносиблик натижасида йиллар давомида шаклланган иқтисодий алоқаларга путур етди, корхоналар фаолияти сустлашди. Ана шундоқ «куйган» корхоналардан бири — Тошкент трактор заводидир.

Бир бирлашманинг ишлаб чиқариш мароми кўп жиҳатдан мамлакатимизнинг турли бурчакларида жойлашган таъминотчи корхоналарга боғлиқ. Минг афсуслар бўлсинки, таъминотчи бундай шериклар томонидан етказиб берилаётган бутловчи буюмлар таъминотида жиддий узилишлар рўй бермоқда. Бунинг устига анъанавий таъминотчиларимиз бу йил учун шартномалар имзолашга ҳам шошилмаяптилар. Аҳволни барқарорлаштириш билан боғлиқ мақсадларга корхонанинг режасида белгиланмаган маблағи совурилаяпти. МТТБ (моддий-техника таъминоти бўлими) ва ТШБ (ташқи ширкат бўлими)ларининг барча саъй-ҳаракатлари самара келтираяпти, деб бўлмайди, албатта. Яққол мисол: ўтган йил шу даврда биз шартномаларимизнинг 60 фоизини тузган бўлсак, бугун бу кўрсаткич бор-йўғи 10 фоизни ташкил этиб турибди, холос.

Шу ўринда ҳамма айбни таъминотчи — корхоналар гарданига ағдариш ниятида ҳам эмасмиз. Баъзи бир субъектив сабабларга кўра ҳам улар ўз вазифаларини бажара олмаяптилар. Масалан, Владимир трактор заводидан қатрон етиб келмаганлиги сабабли пўлат ва чўян қуймалари ишлаб чиқариш тўхтаб қолди. Натижада «ёнғин бўлса, ҳўлу-қуруқ баравар ёнади» деганларидек ўта зарур маҳсулотдан маҳрум бўлдик. Боз устига айнан шу корхонанинг айби билан Т-28 тракторининг ишлаб чиқариши хавф остида қолди. Нега деганда 016 рул колонкасини етказиб беришдаги сурункали узилиш «ишнинг белига тепаяпти». Гарчи заводимизнинг марказий конструкторлик бюроси томонидан колонка ўрнига бурама таянч мосламасининг синов нусхаси тайёр бўлган бўлса-да, уни кўп миқдорда ишлаб чиқаришгача ҳали анча бор.

Баъзи бир минтақалардаги янги сайланган маҳаллий ҳокимиятнинг, юмшоқ қилиб айтганда, узоқни ўйламай қилган ҳатти-ҳаракатлари натижасида шу ҳудудлардаги таъминотчиларимиз ўзаро шартномаларни бузмоқдалар. Масалан, Чимкент шина заводи вилоят ижроқўмининг қарорига асосланиб, бизга етказиб берадиган бутловчи резина нархини икки ярим баравар оширди. Ваҳоланки бу борада Иттифоқ Президентининг Фармони бор. Унда лўнда қилиб ҳокимият органлари ва бошқарувнинг корхоналар ўртасидаги алоқаларга путур етказувчи ҳатти-ҳаракатларига йўл қўймаслик алоҳида таъкидланган. Лекин амалда бунга ҳеч ким риоя қилмаяпти.

Моддий-техника таъминотидаги муаммоларни бартараф этиш билан боғлиқ мутахассисларимизнинг сафарлари корхонага жуда қимматга тушаяпти, яъни ўшовидан тушови қиммат бўлмоқда. Чунончи, тракторнинг шиша чироқларини ундириш билан боғлиқ бешта сафаримизнинг ҳар бири завод хазинасига 13 минг сўмданга тушди. Бу қийматни етишмовчи ҳар бир бутловчи маҳсулотни ундириш билан боғлиқ сафар сонига кўпайтирсак заводнинг ноишлаб чиқариш ҳаражатлари нақадар катта эканлиги аён бўлади.

Бу йил шартномалар, юқорида қайд қилиб ўтганимиздек, чала-чулпа, ўлда-жўлда қолиб кетяпти. Бу соҳада ўз ечимини кутаётган муаммолар талайгина. Ишонч билан айтиш мумкинки Иттифоқ Президентининг хўжаликни юритишни тартибга солиш бобидаги тегишли Фармонига амал қилинмаяпти. Бу ҳуқуқий ҳужжатда «...шаклланган хўжалик алоқаларига мос шартномалардан воз кечиш ҳоллари — истеъмолчи корхона томонидан жарима солинишига асос бўла олади» дейилишига қарамасдан бизнинг кўпгина анъанавий таъминотчи шерикларимиз янги йил шартномаларини тузмоқчи эмас кўринадилар.

Иқтисодий инқироз, бошбошдоқлик, ўзингни бил бошқани қўй қабилида иш юритиш оқибати барча саноат корхоналари каби заводимизни ҳам мушкул аҳволга солиб қўймоқда. Шу йилнинг биринчи чораги давомида эски иқтисодий алоқаларни сақлаб қолиш ҳақидаги янги кўрсатманинг таъсири ҳали сезилганича йўқ. Умуман иқтисодиётда таркиб топган бу номақбул вазиятни батамом бартараф этишга қаратилган кескин чоралар зудлик билан кўрилмас экан, унинг ёмон оқибатларга олиб келиши турган гап. Шунинг учун ҳам аввало жумҳуриятлар ўзаро иқтисодий алоқалар шартномасини тезроқ имзолашлари ва унга қатъий амал қилинишини таъминлашлари лозим. Нима бўлганда ҳам «ярани газак олмасдан тузатиш», бугунги таркиб топган мушкул иқтисодий аҳволни ўз вақтида ҳал этиш зарур.

Т. НУРМУҲАМЕДОВ,
«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ходими.

● *Шахсий фикр*

ҚОНУННИНГ БИР МОДДАСИГА ДОИР

ЎЗБЕК тилига давлат мақоми берилганлигига бир йилдан ошди. Мазкур мақомга кафолат берувчи Қонуннинг 21-моддаси (сўнгги хат бошиси)да шундай дейилган: «...Ўзбекистон ССЖдаги барча тарихий исмлар ва жой атамалари халқ мулки ҳисобланади ва давлат томонидан муҳофаза қилинади».

Хўш, амалда-чи? Бу саволга жавоб топиш учун Тошкент кўчалари бўйлаб йўлга чиқдик.

Чилонзор даҳасининг 11-мавзесидамиз. Тўққиз қаватли бино тагида гипсдан ясалган Ал-Хоразмий ҳайкали ўрнатилган. Уни ёдгорлик деб аташ қийин. У кўпроқ орқасидаги тўққиз қаватли бинонинг жонсиз қоровулига ўхшаб кетади. Қайта-қайта оҳак суртилаверганидан жаҳон ал-жабри отасининг кўзлари оқиб тушаётгандек бўлиб турибди.

Ана аждодларга ҳурмату, тарихга эътибор! Ҳеч бир ўлка, ҳеч бир миллат ўз ўтмишига шу тарзда муносабатда бўлмаса керак!

Шаҳримиздаги кўчалар номи кейинги вақтда бироз тартибга солинди. Аммо ҳамон алломаларимиз номлари четкада қолиб кетмоқда. Ибн Синодек зотнинг номи билан юритилувчи учта кўча бор. Бири Октябрь ноҳиясида кўпи билан 400—500 метр келади. С. Раҳимов ноҳиясидаги 200 метр ҳам чиқмайди, Киров ноҳиясидаги Авицена (?) кўчасини гапирмай қўяқолайлик.

Горький проспекти энг камида 5—6 километр бўлиб, кенглиги ҳам шунга яраша. Бу кўчалар сифатини ҳам қиёслаб бўлмайди. Горький шоҳкўчаси равон, Ибн Сино кўчаси ўйдим-чуқур. Ёки Гоголь кўчаси билан Улуғбек кўчасини олинг. Гоголь кўчаси қишин-ёзин ярқираб турса, Улуғбек кўчасида сув тошиб ётади.

Энди марҳамат қилиб, Горький номли истироҳат боғига кирсак. Бу ҳам шаҳарнинг қоқ киндигида! Ундан чиқиб, Бобур (аввалги Киров) истироҳат боғига борамиз. Улар орасидаги тафовутни айтишга тил ожиз. Ҳаммаёқ шипшийдон.

Сайримиз сўнггида Тошкент метроси бекатларини ҳам бир айлансак:: Пушкин, Горький, Октябрь инқилоби, СССР 50 йиллиги, Ҳ. Олимжон...

Хўш, Нодирабегим, Зебуннисо, Увайсий, Машраб каби зотлар қайси адибдан кам?!

Бу йил Зебуннисо таваллудига 350 йил, Увайсийга 200 йил тўлди. 1992 йили Нодирабегимнинг 200 йиллиги, (1983 йили Бобурнинг 500 йиллиги бўлиб ўтди), бу йил Бобораҳим Машрабнинг 350 йиллиги. Бу алломалар номини ҳам абадийлаштириш вақти келди.

Тошкент шаҳар ижроқўми, жумҳурият Маданият вазирлиги Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг 24-моддаси (сўнгги хат бошиси)ни қайтадан бир ўқиб чиқиб, сўз билан иш бирлигини таъмин этадилар, деб ишонгимиз келади.

Ҳ. ТОЛИПОВА,
кекса ўқитувчи.

Тошкент синов қолип ва станоксозлик тажриба-механика заводида илғор ишчи Гулпошша Расуловани ҳамма ҳурмат қилади. У доим меҳнатда илғор, маҳсулоти сифати ҳам яхши бўлмоқда. СУРАТДА: энг яхши пластмасса қуювчиси Г. Расулова.
Сураткаш **Т. Каримов.**

«ЎЗГАРИШ» ЯХШИ ТОМОНГА ЎЗГАРАДИМИ?

Қурувчиларнинг камчиликларини гапирганда асосан фойдаланишга топширилган уй ёки бинолар ичидаги етишмовчиликларга кўпроқ тўхталинади. Мен эса эътиборни бошқа нарсага қаратмоқчиман, яъни қурилиш давом этаётгандаги ва битганидан кейинги ўша атрофдаги йўлларнинг аҳволига.

Пойтахтимизнинг Октябрь ноҳиясидаги Ўзгариш кўчасида 567-болалар боғчаси ишга тушганлигига бир йилдан ошиб кетди. Лекин унга кириш учун асфальт йўлаклар ётқизишни қурувчилар унутишганга ўхшайди. Ҳозирги ёғингарчилик кунлари бу лой йўллардан болаларни етаклаб ёки кўтариб ўтишни бир тасаввур қилинг-а. Балки боғчанинг ён атрофидаги йўлаклар уни қурган ташкилотга қарашли эмасдир? Агар шундай бўлса, қурилиш ишлари давомида «шудгор»га айланиб кетган йўлларни ким тузатади?

Ўзгариш кўчасининг номи ҳам билиб қўйилганга ўхшайди. Йўлни бир неча бор ямаганликларига қарамай, яна ўйдим-чуқур бўлиб ўзгариб қолаверади. Чунки қор, ёмғир ва оқава сувларнинг кетиши учун ариқнинг ўзи йўқ ҳисоби. Ҳозирда шу ердаги маҳаллаларни Ўзбекистон кўчаси билан боғлаб турувчи бу кўчанинг қуйи қисмида «Ўзгариш кўли» пайдо бўлган. Бу ердан одамлар тугул машиналар ҳам зўрға ўтади, такси кўчага киришдан бош тортади.

Албатта, бундай ҳолларга мутасаддилар шу атрофда ёки нарироқда кетаётган қурилиш ёки бузиш ишларини рўкач қилиб кўрсатишлари мумкин. Бироқ, йиллаб давом этадиган бу ишлар эвазига минглаб аҳоли йиллаб азият чекиши инсофданмикан?

Ш. РУСТАМОВ.

МАҲАЛЛА ЖОНКУЯРЛАРИ

ХАЙРЛИ ИШ

ТОШКЕНТ ноҳиясидаги Кўктерак бозори маркази кейинги пайтда янада ободлашди. Аҳолига хизмат кўрсатадиган маданий-маиший муассасалар ишга туширилди. Бозор майдони асосий қисмининг усти ёпилди, атрофи кенгайтирилиб, янги савдо расталари харидорларга ўз эшикларини очди. Сайёр дўконлар учун ҳам жойлар ажратилди. Янги қурилган ошхона, нонвойхона, сут дўконлари хизматидан харидорлар мамнун.

Бироқ бу билан ҳамма нарса етарли, деб бўлмасди. Барча хизмат шохобчаларини қуришди-ю, лекин бир нарсани эсдан чиқаришди. Чойхона ҳеч кимнинг ҳаёлига келмабди. Илгари эски бинода қариялар чойхонаси бўларди. Кейинчалик бу бинодан қишлоқ Шўроси идораси, кашшофлар уйи, кино зали сифатида фойдаланиб келишди. Шу тариқа бир вақтлар кишиларнинг мириқиб дам оладиган маскани бўлган бу чойхона энди ремонтталаб, қаровсиз жойга айланди. Атрофдаги дов-дарахтлар сувсизликдан қуриб аянчли аҳволда қолди.

Ана шундай пайтда шу ерда яшовчи Абдуғаффор ака Абдуқаҳҳоров чойхонани қайта тиклашга аҳд қилди. У ўз болаларини ёнига олиб чор-атрофни тозалаб тартибга келтирди. Чойхона яна бинойидек дам олиш маскани бўлди, қолди. Абдуқаҳҳоровлар чойхонанинг очилиши олдидан элга ош бериб, қариялардан фотиҳа олишди. Энди бозорга келганлар ҳам бу ердан бир пиёла чой ичмасдан кетмайдиган бўлишди.

Кейинчалик Абдуғаффор ака чойхонани кенгайтириб, қўшимча айвонча солдирди. Бу эса отахонлар учун айни муддао бўлди. Чойхонада дам олаётган қариялар бир пиёла чой устида гурунглашиб, катта ариққа ўрнатилган чархпалакнинг айланишини томоша қилишади, атрофдаги гулларнинг нафис ҳидларидан баҳраманд бўлишади.

Ўтган йили маҳалла аҳли Наврўз байрамини шу ерда нишонлади. Ҳаракатчан чойхоначи А. Абдуқаҳҳоровнинг уддабуронлиги туфайли чойхона қайта таъмирланиб, қиш кунларида ҳам «Кўктерак» маҳалла аҳли бемалол дам оладиган жойга айланди.

А. ИСАЖОНОВ.

ЧОЙХОНА ҚУРИЛЯПТИ

Ўзбекистон қишлоқларини чойхоналарсиз тасаввур этиш қийин. Лекин, бизнинг Облиқ қишлоғи аҳли ҳанузгача ўз чойхонасига эга эмас эди. Шаҳар, вилоят депутатларига бу тўғрида наказ бераверib чарчадик. Асабимиз таранг тортилиб, чойга хумор бўлиб юрганимизда Ангрендаги Ўрта Осиё кўмир қазиб чиқариш бирлашмасига қарашли автокорхона директори Шарофиддин Насриддинов жонимизга оро кирди: шаҳардаги «Гнёздишко» кооперативи билан шартнома тузди. Кооператив бунёдкорлари икки хонали замонавий чойхона биносини тез суръатлар билан қуришга киришдилар. Маҳалла аҳли ўзбекона одатга кўра қурувчиларни ҳар куни навбат билан меҳмон қилишмоқда. Чойхона қурилишида В. С. Толетай, А. Н. Юраев, В. В. Мальцов сингари ишчилар намуна кўрсатишяпти.

Шунингдек, автокорхона маъмурияти маҳалла кўчаларини ободонлаштиришга ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда. Йўлларимиз равон, дилларимиз равшан бўлди.

Маҳалла аҳли автокорхона жамоасига миннатдорчилик билдиради.

Т. ШЕРАЛИЕВ.

ХОРИЖ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

ҲОЗИРГИ вақтда «Сантехлит» заводида ишлаб чиқарилаётган ванна замон талабларидан орқада қоляпти, бунинг устига уни тайёрлаш анча машаққатли бўлиб, қимматга тушаяпти. Завод маъмурияти хўжалик юритишнинг янги шароитларидан келиб чиқиб, маҳсулот турларини янгилаш, ишлаб чиқариш жараёнларида қўл меҳнатини қисқартириш учун изланмоқда.

Ўтган йилнинг охирларида Швейцариянинг «Георг Фишер» фирмаси билан тайёрланаётганига нисбатан ҳар томонлама қулай, кенгроқ, чуқурроқ ванна қуйиш учун қолип-ускуналарни етказиб бериш юзасидан шартнома тузилди. Мазкур ускуна ванна қуйиш қолиплаш цехига ўрнатилади ва автоматлашган линиядан иборат бўлиб қўл кучи жуда кам сарфланади.

1991 йилда асосан тайёргарлик ишлари амалга оширилади ва 1992 йилдан янги маҳсулот конвейердан чиқади. Албатта, янги маҳсулот ишлаб чиқариш жараёнларини билувчи мутахассислар керак. Бу йил шу мақсадда Швейцарияга 13 киши малака ошириш учун боради. Москвадаги «Красная Пресня» заводига борган 5 киши уч ойлик малака ошириш курсларини битириб қайтди.

О. ҲУШНАЗАРОВ.

● *«Аҳоли ҳаёти» таништиради*

ИШБИЛАРМОН КИШИ

Ҳамдам ака пенсияга чиқиб, энди оёқ-қўлимни узатиб дам оламан, деб ҳаёллаган эди. Лекин, орадан бирор ҳафта ўтмасдан ноҳия партия қўмитасига чақиришди.

— Сиздек тажрибали, ишбилармон одам бизга керак. Ҳали дам олишга улгурасиз. Қисқаси, колхоз бозори директори бўлиб ишлайсиз.

Котиб бу сўзларни эътирозга ўрин йўқ, деган маънода айтди.

Шундай қилиб, Чинозга, етук мутахассислас тайёрлашга жуда кўп хизматлари синган кекса коммунист Ҳамдам Очилов янги вазифасида ҳам ўзига хос маҳорат, ташкилотчилик билан иш бошлади.

Кексаларнинг айтишларича, кўҳна Чинозда қадимда савдо-сотиқ ишлари яхши йўлга қўйилган экан. Қатор-қатор расталарда ишбилармон савдогарлар, дўкондорлар харидорбоп молларини кўз-кўз қилишаркан. Айниқса, Чиноз бозорлари довруғи довон ошиб, ён-атрофдаги кишиларни ўзига оҳанрабодек тортар экан.

Афсуски, ношуд сиёсатимиз, четдан тайинланган раҳбарларнинг ўзбошимчаликлари Чинозни хассага таянтириб қўйди. Сирдарё бўйидаги жаннатмакон жойларини Тошкентдаги йирик-йирик корхоналар эгаллаб олишди. Чинозликлар дам оладиган ягона жой — Усмон Юсупов номидаги маданият ва истироҳат боғи ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Янги Чиноздаги машҳур балиқ бозоридаги тартибсизликлар тўғрисида худонинг берган куни жумҳурият ва вилоят рўзномаларида танқидий мақола чиқарди, «ойнаи жаҳон» орқали кўрсатиларди. Марказий колхоз бозоридаги аҳвол эса бундан беш баттар эди.

Чинознинг мол бозорига бир ёғи Қўрғончаю, Солдатскийдан, яна бир ёғи қўшни Қозоғистоннинг Келесу Абайидан одамлар қўй-мол, от-эшаклар етаклаб келади. Бозор кунлари игна ташласангиз ерга тушмайди. Сотувчию олувчилар балчиғу, мол шалтағига беланиб уймалашади, кимдир арқонини узган буқасини қувлайди, яна кимдир хуркак сигирини боғлашга қозиқ қидиради. Бир тарафдан аёллару болаларнинг қичқириқлари эшитилади: «Кеб қолинг, иссиқ сомсага!», «Кимга хоним керак!».

Хуллас, Чиноз бозорлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган, қулайликлардан маҳрум этилган эди.

Ҳамдам ака кўпни кўрган, масъул вазифаларда ишлаб тажриба орттирган эмасми, бел боғлаб ишга киришди. Қисқа муддатда маданият ва истироҳат боғи чеккасига Кисловодск усулида савдо расталари қурдирди, Эски Тошкент қишлоғи бозори таъмирдан чиқарилди. Мол бозорининг ичи ва ташқариси асфальтланди, ичимлик сув келтирилди, харидорларга ҳам, сотувчиларга ҳам қулайликлар яратилди.

— Бу йил марказий бозоримизда бир қатор қурилиш ишларини бажарамиз, — дейди Ҳ. Очилов. Унинг ҳар икки дарвозасини арк усулида қурамиз, ғалла сотиладиган расталар таъмирланади.

Янги Чиноз қўрғонидаги бозор ўз қиёфасини бутунлай ўзгартирди. Бу ерда усти гумбазли ёпиқ савдо расталари қад ростлади, бир қатор ободончилик ишлари амалга оширилди.

Олмазор қўрғонида аҳоли зич яшайди. Бу ердаги бозорнинг бир томонидан катта йўл ўтган, иккинчи томонида эса темир йўл вокзали бор. Айни пишиқчилик пайтлари кичкинагина бозор ўз бағрига сотувчи ва харидорларни сиғдираолмай қолади. Тўғри, бозор директори Зуҳриддин Олимжоновнинг ташкилотчилиги туфайли анчагина ибратли ишлар амалга оширилди. Лекин, унинг ҳудудини кенгайтириш, рисоладагидек бозорга айлантириш учун ҳали кўп тўсиқларни енгиб ўтиш зарурга ўхшайди...

Ҳамдам ака билан суҳбатлашган одам Чинознинг бутун тарихини билиб олади. Унинг отаси Марқабой ака узоқ йиллар Чиноздаги ва Ялламадаги жамоа хўжаликларига раислик қилган. Ҳамдам аканинг акаси Мираҳмад Очилов Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлди.

— 1942 йили фронтга кетдим, — дея ҳикоя қилади Ҳамдам ака. — Ўшанда ўн саккиз ёшда эдим. Ички ишлар қўшинига ўтказишди. Рота комсомол қўмитаси котиби бўлдим. Зиммамизга фронтга ўқ-дори, озиқ-овқат олиб бориш, ҳарбий асирларни олиб келиш ҳамда сақлаш вазифаси юклатилганди. Ишонасизми, одамлар озиқ-овқат юкланган вагонларга тап тортмай ёпирилишарди. Тахтани тешиб, унга найча ўрнатиб шакар ўғирлашарди. Бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Туфлаган тупигингиз ерга тушмайди. Шунақа совуқ, денг. Пермда Ўзбекистондан ишчи батальонга дарахт кесгани юборилган фарғоналик бир отахонни учратиб қолдим. У қизил вагонда кетаётган экан. Олди очиқ яхтак кийиб олибди. Лавлагиси чиқиб кетган қўлида темир идиш. Ичида музлаган иккита картошка. Русчани билмайди. Мени кўриб йиғлаб юборди. Иссиқ кийимлар кийдириб, қорнини тўйдирдим. Ҳа, ишчи батальони кўп кишиларнинг ёстиғини қуритди. Россиянинг қаҳратон совуқларига ўрганмаган ўзбекистонликларнинг жасадлари мусофир юртларда қолиб кетган...

Ҳамдам Очилов 1945 йил, 20 май куни Чинозга қайтиб келди. Бир қатор жанговар орден ва медаллар билан тақдирланди. Дастлаб Чиноз ноҳия комсомол қўмитаси инструктори, ноҳия партия қўмитаси бўлим мудири, котиби бўлиб ишлади. 1957 йилдан 1961 йилгача К. Маркс номидаги жамоа хўжалигига раҳбарлик қилди.

Шу йиллари Ҳамдам ака хўжаликда 18 гектарлик боғ барпо этди. Тегирмон қурдирди. Афсуски, эндигина ҳосилга кирган боғни қуритишди, халқ корига яраб турган тегирмонни бузиб ташлашди.

— Тегирмони бузишганда кўзларимдан ёш чиқиб кетди, — дейди Ҳамдам ака. — Нимага бузишди, у кимга зарари теккан эди, ҳалигача билолмайман.

1947 йилдан бери КПСС аъзоси Ҳамдам Очилов ўн йилдан кўпроқ муддатда норуда қурилиш материаллари комбинатига раҳбарлик қилди. Шу пайтгача бирор марта планини бажармаган корхона янги директор даврида илғорлар қаторига чиқиб олди. Ишчилар ойлиги ошди. Улар учун бир қатор қулайликлар яратилди, 2 гектар боғ барпо этилди, балиқ урчитиладиган ҳавза қурилди.

Қисқаси, Ҳамдам ака қаерда ишламасин, ўша ерда ибратли ишларни амалга оширди, ўзидан яхши ном қолдирди.

— Ҳар бир ноҳия ва шаҳарнинг даражасини унинг бозорлари белгилайди, — дейди суҳбатдошимиз. Чиноз қадимий шаҳар, ундан карвон йўллари ўтган, савдо-сотиқ ишлари билан ном чиқарган. Қани энди ҳамма бозорларимизда шарқона қурилган чойхоналар, миллий таомлар пишириладиган ошхоналар бўлса...

Қани энди шундай бўлса! Лекин, бунинг учун энг аввало катта-кичик раҳбарлар Чиноз келажаги йўлида астойдил жон куйдиришлари, дадил ҳаракат қилишлари лозим. Шундай ишлаш зарурки, одамлар узоқ вақт гапириб юришсин, жаннатмаконга айлантирилган Чиноз боғлари, кўчалари, нознеъматларга тўлиқ бозорларини кезганда отасига минг раҳмат дейишсин.

Ҳамдам Очилов ўз фарзандларини мўмин-қобил, одобли ва маданиятли қилиб тарбиялади. Катта ўғли Абдураҳим Очилов Тошкентдаги йирик корхоналардан бирида бош директор, Ҳабиба муҳандис, Фарида тарбиячи, Карима колхозчи, Саидраҳим ва Саидрасуллар савдо ходимлари, Абдурасул яқинда армиядан келди. Ҳамдам аканинг 4 келини, 26 невараси бор. Бинойидек «бобой» бўлиб қолган. Лекин, ана шу «бобой»да ҳали уч — тўрт йигитнинг кучғайрати мавжуд.

Эҳтимол, халққа астойдил хизмат қилаётган кишилар умуман кексалик нималигини билишмас. Мустаҳкам имон-эътиқод, эл-юрт иши учун ҳамиша камарбасталик Ҳамдам акага ўхшаган фидокорларни бардам-бақувват қилиб турса керак...

Э. ҚОСИМОВ.

СУРАТДА: Ҳ. Очилов.

МАҲСУЛДОРЛИК ОРТМОҚДА

ОРЖОНИКИДЗЕ ноҳиясидаги «Коммунист» жамоа хўжалиги аъзолари ўтган йилни барча соҳалар бўйича муваффақиятли якунлашди. Хўжаликда сабзавотчилик билан бир қаторда чорвачилик ҳам ривожланиб, фойда келтирадиган соҳага айланиб бораяпти. Фермада жами 808 та қорамол бўлиб, шундан 376 таси говмишлардир. Жамоа аъзолари ўтган йили давлатга режадаги 1180 тонна ўрнига 1206 тонна сут, 75,4 тонна гўшт етказиб беришди. Ҳар бош сигирдан 3220 килограммдан сут соғиб олинди.

Булар ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Фермада соғувчи, молбоқар, бузоқбоқар, озуқа тайёрловчилар ўртасида ўзаро беллашув яхши йўлга қўйилганлиги ютуқлар омили бўляпти. Ғолиблар ўз вақтида моддий ва маънавий рағбатлантириб бориляпти. Умри Ғофурова, Заҳро Аҳмедова, Нозима Зокирова, Ҳолида Ҳайитбоева, Мактуба Салимова, Зоҳира Ғофурбековалар ўзларига бириктирилган ҳар бир говмишдан 3200—3500 килограммга етказиб сут соғиб олдилар. Жамоа аъзолари жумҳуриятимиз Президентининг шахсий хўжаликларга чорва моллари ҳамда озуқа етказиб бериш юзасидан чиқарган фармонига биноан ўтган йили аҳолига 88 та бузоқ, 18 та қўй, 118 тонна хашак, 7 тонна сомон, 32 тонна кўк беда сотишди.

Ҳозирги кунда ферма жамоаси жамғарилган озуқаларни молларга майдаланиб, тўйимлилиги оширилиб берилмоқда, улар зооветеринария қоидалари асосида парваришланяпти. Шу боисдан ҳам кунига ҳар говмиш 8—10 килограммдан сут бераётир.

— Ферма жамоасининг унумли меҳнат қилиши, маданий ҳордиқ чиқариши учун барча шароит яратилган, — дейди хўжаликнинг чорвачилик бўйича бухгалтери Садир Рустамов. — Замонавий усулда бунёд этилган чорвадорлар уйида радио, телевизор бор, рўзнома ва ойномаларнинг янги сонлари келтирилиб турибди.

Раҳмат Аҳмедов, Муслим Раҳмонов, Нуриддин Тожибоев каби молбоқарлар қорамолларнинг маҳсулдорлигини ошириш йўлида тинимсиз меҳнат қилаётганликлари туфайли ўтган йили бўрдоқига топширилганларнинг ҳар бири 431 килограммдан тош босди.

Э. ТУЛАГАНОВ.

● Ғалаба ноҳияси Волков давлат хўжалигининг бузоқбоқари Қорабек Избосаров қарамоғидаги 60 бош бузоқни меҳр билан парвариш қиляпти. Уларни қишловдан беталофат олиб чиқиш учун барча имкониятлардан тўлатўкис фойдаланмоқда.

Сураткаш П. ЭРГАШЕВ.

5. ОЧЛИК МЎЪЖИЗАСИ

ОЧЛИКНИНГ еттинчи куни кечга яқин соат бешларда тўрт-бешта ўртача катталикдаги помидорнинг пўстини артиб, қайнаётган сувга солинг ва оловни ўчиринг. Совугач, иштаҳа пайдо бўлган вақтда енг. Саккизинчи куни эрталаб сабзи, карамдан салат тайёрланг, апельсиннинг ярмисини сиқиб тушиalong. Ундан кейин совутилган кўк ўтларни икки бурда буғдой нон билан қўшиб, ейиш мумкин. Кун давомида қанча хоҳласангиз шунча илиқ сув ичинг. Тушликка сабзи қириндиси, кашнич ва карам салатига апельсин шарбати қўшиб истеъмол қилинг. Янги карам, ошқовоқ, сабзи ёки кўк нўхот ейиш мумкин. Икки бурда нон ҳам зарар қилмайди. Агар эътибор берган бўлсангиз, бу таомларда ҳеч қанча ёғ миқдори йўқ.

Тўққизинчи куни эрталаб ҳар қандай янги мевани ейиш мумкин. Кундузи саккизинчи куни тушлик тартиби такрорланади. Фақат иккита эмас бир бурда нон есангиз яхши. Кечқурун сабзавотли овқатлар ейиш керак.

Ўн кунлик очликдан чиқишда очликнинг ўнинчи куни соат бешларда помидор енг ва еттинчи кунликдаги тартибга риоя қилинг.

ТАОМ ҲАЗМИ УЧУН МУКАММАЛ ДАСТУР: соат ўн бирларда мева ейиш, яна бир соатчадан сўнг салатдан тушликни бошлаш, қайнатилган сабзавотлар, таркибида оқсил бўлган гўшт, балиқ, тухум, ёнғоқ, писталар ейиш мумкин. 50 фоиз сабзавот, 20 фоиз оқсил, 20 фоиз сув бўлса тушлик яхши ҳазм бўлади.

20 фоиздан иборат оқсиллар қуйидаги уч гуруҳдаги моддаларда бўлади: 1-гуруҳ: — нон, гуруч, дуккакли экинлардан олинадиган крахмаллар, 2-гуруҳ — қуруқ мевалар, асал, шарбатлардаги табиий қандлар, 3-гуруҳ — кунгабоқар, ерёнғоқ, зиғир ёғидаги унча тўйинмаган ёғлар. Бу уччала гуруҳдаги моддалар жуда калорияли, шунинг учун уларни камроқ ейиш мақсадга мувофиқдир.

Қатъий парҳез танани ташқи ноқулайликлардан асрайди. Шунинг учун иссиқсовуққа, чарчоққа бардошли бўлади.

Мен ўзим гўшт, балиқни йиллаб емасдим. Лекин ҳар уч-тўрт йилда жисмимни ўзи бир бўлак гўшт ейишни талаб қиларди. Озроқ гўшт аралаштирган ҳолда асосан табиий овқат еганлар ҳам 90—100 йил умр кўришлари мумкинлиги исботланган. Кўплаб олимлар узоқ умр кўриш сирлари устида фикр юритиб, инсон истеъмол тартибидан қайта ишланган маҳсулотларни чиқариб ташлаши лозимлигини алоҳида уқтириб ўтишган. Улар қуйидаги маҳсулотлардан нафсни тийиш кераклигини маслаҳат беришган.

— чақмоқланган қанд ва ундан ишланган маҳсулотлар, жем, желе, мармелад, музқаймоқ, пирожний, чайналадиган резина, ширин ичимликлар, печеньелар, ширинлашган мева шарбатлари, консерваланган мевалар;

— қалампир бўтқа, ўткир томат «қаймоғи», ёғли овқатлар;

— тузли маҳсулотлар, кирсилловчи картошка, гуруч маҳсулотлари;

— маккажўхори қаламчалари ва шунга ўхшаш бошқа тайёр маҳсулотлар, қовурилган таомлар, тўйинган ёғлар;

— пахта ёғи бор овқатлар. (Ўсимлик ёғи деб ёзилган бўлса аввало суриштириб билинг, аниқ қайси ёғлигини);

— маргаринлар (тўйинган ва сув билан ишлов берилган ёғлар);

— ерёнғоқ мойи;

— қаҳва, қаҳвали ичимликлар, чой, спиртли ичимликлар, тамаки;

— янги чўчқа гўшти ва ундан тайёрланган таомлар;

— ҳар қандай навли дудланган балиқ ва колбасалар, иссиқ сосискалар, нитратларга бой маҳсулотлар;

— ун маҳсулотлари — оқ нон, буғдой уни қўшилган жавдар нони, тортлар, вафли, макаронлар ва бошқалар;

— янги бўлмаган сабзавотлар, илгари тайёрланган шакароблар, иситилган картошка;

— дорилар — аспирин, антигистемин, магнезийлар, уйқу дорилар, оғриқни қолдирувчи дорилар. Улар инсонга садоқат билан хизмат қила олмайди.

Мен очликни хоҳлардим. Лекин дастлабки уч кунлик очлик азоблари мени енгиб қўйяпти, дейишди менга. Мен эса уларга тишингизни қисган ҳолда табассум қилинг, ҳақиқатан ҳам очлик енгил эмас, унинг устидан қозониладиган ғалабани ўзингизнинг овқатланиш одатларингиз устидан қатъий воз кечишгина олиб келади, дейман.

ЕЙИШ УЧУН ЯШАМАНГ, БАЛКИ ЯШАШ УЧУН ЕНГ! Ич қотишлар, одамларнинг жуда кўп овқатланиши натижасидандир. Тасаввур қилинг, ичагингизнинг ҳарорати 38 даража. Энди сиз тушликда емоқчи бўлган таомларнинг барини бир идишга солинг-да, ана шу даража иссиқликда саккиз соат сақланг ва кузатинг. Биринчидан, оғир, ёқимсиз ҳид чиқа бошлайди, сўнгра таом айниши натижасида газ чиқа бошлайди. Газ босими инсонга кўп ноxушликлар келтиради. Газ босими диафрагмани босади ва натижада юрак хуружи содир бўлади, бошқа кўнгилсизликларга олиб келади. Жисмда ана шундай ҳаддан ташқари айниган овқат қолдиқлари қолган бўлса у секин-аста заҳар ишлаб чиқаради. Баъзида бошда ва бошқа аъзоларда оғриқ пайдо қилади. Йўғон ичакдаги ҳазм бўлмаган таомлар микроблар кўпайиши учун қулай шароит яратади.

Дунёда ҳеч бир жонивор катта бўлгач, сут ичмайди, ҳозирги кўп овқатлар гўшт, тухум ва бошқалар ўзидан кўп шира ажратиб чиқаради. Шулар натижасида баданда шира қатламчаси кўп ҳолда тўплана боради. 24 соатлик очлик эса организмга хавфли бўлган ана шу номақбул моддани кўп миқдорда ташқарига чиқаради. Қишда табиий овқатланиш камроқ бўлиши сабабли бу пайтда шира кўп тўпланади. Қишдаги тез-тез шамоллашлар сабаби ана шундан. Бир ҳафтада бор-йўғи уч-тўрт марта гўшт, учтўрт дона тухум ейилса, ширалар кам тўпланади ва шамоллаш ҳам камроқ бўлади. Шамоллашдан қочиш учун камроқ унли маҳсулотлар нон ейиш керак.

ТАМАКИ, АЛКОГОЛ, ЧОЙ ВА КОФЕДАН ОЧЛИК ЙЎЛИ БИЛАН ҚУТУЛИШ МУМКИН. Уларнинг бари гиёҳванд моддалар ҳисобланади. Чунки уларда хавфли заҳарлар мавжуд. Тамакининг заҳарлигини билишса ҳам жисмда ирода ва ақл бўлмаганлиги учун барибир чекаверишади. Улар тамакининг тутуни ва никотини, чой ва кофедаги смолаларни бемалол қабул қилаверадилар.

Инсон жисми бу заҳарларни зарарсизлантириш хусусиятига эга эмас. Юқоридагиларнинг ҳаммаси, аввалига, кишига ижобий таъсир қилади. Кейин эса марказий асаб системасига бузғунчилик таъсирини кўрсатади. Фақат очликкина зарарли одатлардан қутулишда муҳим ўрин тутади. Мен бу ҳолатни ўз тажрибамда кузатганман.

Ҳузуримга бир аёл келган эди. У пачка-пачка тамаки чекар, кўп виски ва кўп чой, кофе ичар экан. Шунинг натижасида қўллари қалтирайдиган бўлиб қолибди. Мен уни ўзимнинг очлик дастурим билан даволаганман. У кейинчалик ичмайдиган ва чекмайдиган, тамаки ва чойларга мойиллиги йўқолган ҳолда келди. Унинг жисми тозаланганлиги сабабли энди заҳарларни қабул қилмай қўйган эди. Семиз одамларга семиришдан қутулиш учун ҳафтасига уч кун оч қолиш, уч кун овқатланишни тавсия этган эдим, яхши натижалар берди.

Очлик орқали қандай қилиб оғирлик тўпланади. Кўп кишилар вазни камлигидан қийналишади. Уларнинг кўпи шамоллашдан ёзда ҳам совуқ қотишдан шикоят қилишади. Бунинг устига ўзларининг ориқ гавдаларидан ҳижолат ҳам чекишади. Мен уларга ёрдам берадиган парҳез йўқлигини айтсам ишонишмайди. Мен уларга шундай бўлса-да, очлик парҳези орқали нажот топиш мумкинлигини эслатсам янада ишонишмайди. Одатда улар очлик менинг ишларимни янада мушкуллаштиради, деб ўйлашади. Мен эса уларга овқатланишда мувозанатни сақлаш лозимлигини уқтираман.

Киши жисмининг ҳазм қилиши қанчалик яхши бўлиши озуқанинг кераклиси баданга сўрилиши ёмон бўлса, қанча калорияли овқат ейилса ҳам ўзгариш бўлмайди. Менинг синглим туғилганда оғирлиги икки кило ҳам келмасди. Ёшлигида ориқ, хипча эди. Онам ҳар қанча сут ва пироглар бермасин семирмас эди. Катта бўлгач муаллима бўлиб мактабда дарс берар экан, кечқурунлари уйига зўрға етиб келиб, тўшакка чўзилар ва қимирлашга ҳам ҳоли келмас эди. Мен синглимни очликни парҳез сифатида қўллаб даволанишни таклиф қилдим. У рози бўлди. Очлик ошқозон шарбатининг кўпайишига хизмат қилди ва истеъмол этилаётган таомларнинг ўзлаштирилишини осонлаштирди. Синглим ёғлиқ бўтқаларни ейишни тугатиб, мева-сабзавотлардан кўпроқ истеъмол қила бошлади. Шундан сўнггина унинг сочлари ялтираб, қоматлари тўлишди, юзига соғлом қизиллик югурди. Кўзларида беғубор қувонч пайдо бўлди. Ноҳияда энг кўримли қизлардан бирига айланиб, бир йил ўтар-ўтмас ажойиб бир киши билан турмуш қурди. Очлик парҳезига риоя қила бориб, соғлиғини, қадди-қоматини сақлашга эришди.

Мен озиш ёки семиришни истаган барча кишиларга тоза ҳавода кўпроқ бўлишни, сайр қилишни, қуёш ваннаси олишни ва ҳар куни камида 20 марта чуқур нафас олишни, жисмоний машқлар билан мунтазам шуғулланишни тавсия қиламан.

Соғликнинг қадрига етайлик

ШАМОЛЛАР ВА ТУМОВЛАРГА ҚАРШИ КУРАШ

Шамоллаш ёки тумов пайтида ўралиб ётинг, ҳеч ким билан гаплашманг, телевизор, радио эшитманг, ўқиманг, ҳеч нарса еманг, фақат иссиқ, қайнатилган сувга асал ёки лимон шарбати қўшиб ичинг. Шундай уч кун ётсангиз отдай бўлиб кетасиз. Мен фарзандларим, набираларимни шамоллаш касаллигидан ана шу йўл билан даволайман. Инсон ўз жисмини олий даражада ушлаб туриши лозим. Ҳар бир инсон ўз табиатининг яратувчиси шунингдек, ўз соғлиғи — яхши кайфиятининг асосчисидир.

ОЧЛИК БЕВАҚТ ҚАРИШГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙДИ. Ойнага қараб, ҳар бир инсон ўзининг ташқи кўринишини бошқаларга қараганда яхши тушунади. Ўзингизни қандай ҳис қиляпсиз, бўғинлар ҳаракатчанлиги қандай, эгилган пайтингизда оғриқ йўқми, кечаси қандай ухлаяпсиз, ҳаётга ташналикни ҳис қиляпсизми, иштаҳангиз қалай, таомдан лаззат топяпсизми ёки ҳар хил овқатдан сўнг турли оғриқлар сезаяпсизми, қувноқ ва хушчақчақмисиз, тушкунликка берилмай кексаликнинг келишини тобора кечиктириб юрибсизми, мана шу саволларга ижобий жавоб олишингиз ўзингизга боғлиқ.

«Менинг ёшим улғайган сари ўзимни тобора ёш ҳисоблайман» — деб айта оласизми? Мен мутлақ ишонаманки, ўзингизни ёш кўришни ва неча йил яшаганингиздан қатъий назар, саломатликни хоҳлайсиз ва мен, албатта, биламанки, сиз «бевақт қариб қолдим» деган сўзни ёмон кўрасиз. Рухсат этинг, айтай, очлик — буларнинг барчасини яхши йўлга солади. Бу табиат мўъжизаси бевақт қаришнинг олдини олади. Катта олимлар айтганидек, очлик мангу ёшликка йўлдир. Улар баъзи денгиз ҳайвонлари ва сичқонларида буни синаб кўришиб, уларнинг ёшариб кетганлигини кўришган.

Инсон ўз жисми устидан назорат илмини пухта эгалласа, у ҳаёт сирини забт этган бўлади. Ҳарқандай ёшда ҳам ортга, ёшликка қайтиш учун имконият мавжуд. Бу фақат оқилона очлик парҳезидир.

СОҒ ТАНДА СОҒЛОМ АҚЛ. Ёшингиз артерия қон томирларининг ҳолати билан ўлчанади. Томирларнинг қотиши ёш пайтдан бошлаб 55 ёшларгача бўлган вақтда кузатилади. Айни шу ёшга етганда кўп кишилар юрак хасталигидан вафот этадилар. Мен очликни юрак хасталигига даво дейишдан ўзимни тийган ҳолда, айтишим мумкинки, очлик бу огоҳлантирувчи, касалликларнинг олдини олувчи тадбирдир. У ични тозаловчи ролини ўйнаб, қоннинг томирларда яхши оқиши ва юракнинг яхши озиқланишига имконият яратади. Қон томирлар бўйлаб, муттасил оқиб, озуқа моддаларни ташийди. Агар жисмнинг бирор жойида қон оқиши бир сонияга бўлса-да тўхтаса, ўша жойда қаттиқ оғриқ туради. Агар бу кўзда юз берса кўрликка олиб келади. Артерияларда қон яхши оқиши учун улар тоза бўлиши лозим. Тоза артериялар узоқ умр гаровидир. Инжилда ёзилишича, ибтидоий даврагача баъзи одамларнинг ёши 900 йилгача етган экан. Демак, уларнинг артериялари мана шундай қудратга эга бўлган. Бунинг асосий сабаби уларнинг тоза тутилганидир.

Инсон қарияпти деб гапирганимиз фақат бир нарсани, яъни у ўз артерия қон томирларини ёш ва пишиқ қилиш учун қандай овқатланиш ва яшашни билмаганлигидан далолатдир. Томирларнинг тоза бўлмаслиги натижасида қайсидир бир аъзога қон яхши етиб бормайди ва инсон аста-секин ўлим жари сари яқинлашаверади. Очлик эса бу жарликдан инсонни узоқлаштирувчи нажотдир. Мана шунинг учун ўн кунлик очликдан сўнг бутун гавдада енгиллик ҳис қилинади. Ақл ўткирлашади, хотира кучаяди, жисмоний ҳаракатлар кўпаяди.

Агар сиз бу китобдаги дастурга амал қиладиган бўлсангиз юрак касалликлари бўйича мутахассис билан маслаҳатлашинг. У сизнинг юрак томирларингизни текшириб, уларнинг ҳолатини сизга маълум қилади. Сўнгра бир йил давомида очлик парҳезига риоя қилиб, сўнг яна шифокорга боринг. У сизнинг жисмингизда мўъжиза содир бўлибди, дейишига кафилман.

Ер юзида инсоннинг 9 та ажойиб дўсти — шифокори бор!

Буларнинг энг биринчиси — қуёш нури. Теримиз енгил қорайиш билан қопланиши зарур. Кўп касалликлар биз қуёш нурлари остида кам бўлишимиздан келиб чиқади. Қуёш нури бактерияларга қирон келтиради. Жисмимизга қуёш нуридан қанча кўп шимилса шунчалик унда бактерияларнинг ҳалокатга учраши кўп бўлади.

Биз янги мева ва сабзавотларни истеъмол қилар эканмиз, ўсимликлар томонидан сўриб олинган қуёш нурларини истеъмол қилганди бўламиз. Қуёш нури мева-сабзавотлар таркибига озиқлантирувчи хлорофилл шаклида киради. Агар сиз ўз жисмингизни бевосита қуёш нурларига ҳамсоя қилсангиз ва яна озуқанинг 60 фоизи мева-сабзавотлардан иборат бўлса саломатлигингиз аъло даражада бўлади. Лекин уларни қабул қилишда меёрга аҳамият бериш ҳам лозим бўлади. Қуёш нурларини қабул қилиш энг соз пайти тонг саҳардир. Ҳар бир куни иложи борича бир минутча қуёш нурини қабул қилишдан бошлаш яхши фойда беради. Соат 11—15лар орасида қуёш нури жуда иссиқ бўлиб, улар бу пайтда хавфли радиация нурларини ташийди.

СОҒ ТАНДА СОҒЛОМ АҚЛ.

Иккинчи шифокор — тоза ҳаво. Дунёга келиб биринчи қиладиган ишимиз ўпкани тўлдириб нафас олишдир. Охирги ишимиз ҳам, эвоҳ, яна нафас олмоқ экан. Ҳаёт ва ўлим ўртасида нафасга тўла боғлиқ ҳаёт ётар экан. Шифокор тоза ҳаво биз узоқ йиллар фаол ҳаёт кечиришимизни хоҳлайди. Унинг содда йўриқларига амал қилиб яшасангиз, ҳар бир нафас олишингиз жисмингизга олам-олам кислород беради.

Ҳаво — биз усиз беш-етти минут вақтдан сўнг яшашимиз мумкин бўлмай қоладиган ажойиб неъматдир. Биз ҳаводан ҳар бир ҳужайрамиз учун ниҳоятда зарур бўлган кислородни оламиз. Биз нафас олаётганимизда у қон орқали ўпкага боради ва бу ерда буюк мўъжиза содир бўлади. Кислород заҳарланган моддаларга тўйинган аччиқ кислоталарни ютади. Ахир, биз ҳаёт эканмиз, заҳар ажратиб чиқарамиз. Қон уларни йиғади ва ўпкага олиб келади. Ўпкада эса ҳар хил кислород порцияси билан улардан халос бўла борамиз. Мен биламанки, биз ҳавода ишлайдиган машинамиз. Инсон қанчалик кўп нафас олса шунчалик кўп яшайди. Барча узоқ яшовчи кишилар ва жониворлар секин нафас олувчилардир. Қуёнлар ва бошқа кемирувчилар тез нафас олишлари учун ҳам кам умр кўрадилар. Мен кўп йиллар давомида ҳар тонг уйғониб, биринчи ўринда бир неча марта осойишта ва чуқур-чуқур нафас оламан. Кун давомида буни бир неча марта такрорлайман.

МУҲАРРИРИЯТДАН: Биз Поль Брэггнинг «ОЧЛИК МЎЪЖИЗАСИ» китобидан айрим парчаларнигина эътиборингизга ҳавола этдик. Сўз бошида таъкидлаганимиздек, бу ажойиб асардаги шартларни қўллаш-қўлламаслик ҳар кимнинг ўз ихтиёрида.

Китоб ҳозир савдо шохобчаларига, кутубхоналарга тарқатилган. Уни тўлиқ ҳолда ўқишни истаганлар топиб, мутолаа қилишлари мумкин.

(Охири. Боши рўзномамизнинг 15, 17, 18, 23 январь сонларида).

ЭРТАНГИ КУН УМИДИ

ЖАМОА ХЎЖАЛИКЛАРИДА ҲИСОБОТ ЙИҒИЛИШЛАРИ

ҲАР БИР деҳқон йиллик ҳисобот йиғилишини орзиқиб кутади, якун қандай бўлар экан, дея бироз ҳадик билан қарши олади. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки, йил бўйи қилган меҳнатининг натижаси шу йиғинда маълум бўлади.

Ҳисобот маърузасида эришилган муваффақиятлар, йўл қўйилган камчиликлар, далиллар асосида таҳлил қилинган тақдирда ортиқча савол-жавобларга ўрин қолмайди, пахтакорнинг кўнгли тўлади. Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Терешкова номли жамоа хўжалигида йиллик ҳисобот йиғилиши шундай руҳда ўтди. Йиғилганлар жамоа хўжалигининг раиси З. Юсуповнинг маърузасидан кўп нарсаларни билиб олдилар.

Хўжалик 1060 гектар ерда деҳқончилик қилади. 1990 йилда экин турлари анча кўпайди. Пахта, каноп, маккажўхори, лавлаги, беда билан бирга шоли экилди. Каттагина майдонларда полиз ва сабзавот етиштирилди. Бу биринчидан хўжаликка иқтисодий фойда келтирган бўлса, иккинчидан, алмашлаб экиш тўлиқ жорий этилди. Ерларнинг ҳолати яхшиланди, унумдорлиги ошди, янги ҳосилга маълум даражада замин ҳозирланди.

Хўжаликда 647 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўртача 33,77 центнердан пахта олинди. Лекин ер шароити, сув, техника, минерал ўғит билан таъминланиши бир хил бўлган звенолар ўртасидаги ҳосилдорлик даражасида катта фарқ мавжуд. Мисол учун 16-звенода ҳар гектар ердан 39,18 центнердан, 14-звенода эса 27,51 центнердан хирмон кўтарилди.

— Сабаб, — деди раис, — кўрсаткичи кам бўлган жамоаларда гектарларда кўчат тўлиқ бўлмади, бунинг устига деҳқончилик маданиятини оширишга, илм-фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишга, илғорлар тажрибасини оммалаштиришга, минерал ва маҳаллий ўғитлардан ернинг ҳолатига қараб фойдаланишга, қисқаси ҳар бир гектар ернинг унумдорлигини оширишга етарли эътибор берилмаган. Ўрта бўғин кадрларининг касб маҳоратларини ошириш етарли даражада йўлга қўйилмаган.

Ҳосил мўл эди. Лекин уни йиғиб-териб олиш уюшқоқлик билан ташкил этилмади.

Айрим майдонларда 5—6 центнердан, ҳаттоки 10 центнердан хом ашё, хўжалик бўйича эса сал кам 600 тонна пахта ерда қолиб кетди. Агар буни пулга чақадиган бўлсак, иқтисодиётимизга 368670 сўм зарар етган. Каноп хусусида: агар юз гектар майдоннинг ҳар гектаридан яна қўшимча равишда 50 центнердан ҳосил олганимизда (бунга имкониятимиз етарли эди) биринчи навдан 22500 сўм, 2-навдан 4375 сўм ва 3-навдан 3200 сўм, жами 30100 сўм ошиқ даромад қилган бўлар эдик.

Йиғинда қўлга киритилган муваффақиятлардан кўра кўпроқ бой берилган имкониятлар, йўл қўйилган нуқсонлар тилга олинди. Чунки, деҳқонлар кўрсаткичлар қанчалик юқори бўлмасин, қилинган ишга, босиб ўтилган йўлга танқидий назар ташлаш эртанги кундаги ютуқнинг дебочаси эканлигини астойдил ҳис қилмоқда эдилар. Бунга сўзга чиққан колхозчилар Н. Қобдулов ва Н. Убайдуллаевларнинг фикрлари мисолдир.

Пахтакорлар меҳнати самараси йил давомида олиб келган ҳар бир сўмга қўшимча қанчадан ҳақ тўланишига қараб белгиланади. Шу маънода оладиган бўлсак, механизатор Ҳ. Ҳошимов ва звено аъзолари йиллик ҳисобот йиғилишининг «қаҳрамон»лари бўлишди. Азаматлар пахта учун тўланган ҳар бир сўмга қўшимча равишда 3 сўм 30 тийиндан ҳақ олишди. Бу — ўтган йилдагидан 2 сўм 10 тийин кўп демакдир. Хўжалик 1990 йил ҳосилидан 669 минг сўм соф фойда олди: Фойда кўриш 26,6 фоизни ташкил этди. Даромадга яраша буромад деганларидек, кейинги икки йил ичида хўжаликда кенг ҳажмда қурилиш ишлари амалга оширилди. Жумладан аҳолининг маданий ҳордиқ чиқариши учун 75 минг сўмлик чойхона қуриб битказилиб ишга туширилди. Ўтган йилда газлаштириш учун 59,5 минг сўм сарфланди ва хонадонлар юз фоиз табиий газ билан таъминланди. Мачит учун 55 минг, қишлоқ хўжалик техникалари турадиган шийпон учун 112 минг, нефть маҳсулотлари сақланадиган омбор учун 114 минг, тракторларнинг эҳтиёт қисмлари сақланадиган омбор учун 90 минг сўм ва шунга ўхшаш қурилиш объектлари учун маълум миқдорда пул ҳаржланди. Бозор иқтисодиёти эшик қоқиб турган бир шароитда хўжаликда қурилиши керак бўлган маданий-маиший объектлар ҳали анчагина.

Жамоа хўжалиги аъзолари ютуқларни мустаҳкамлаб, камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб бу йилги янги ҳосилга пухта замин ҳозирлайдилар. Ҳар бир тармоқнинг самарадорлигини, олинадиган фойда-даромадни янада оширадилар, деб умид боғлашга асосимиз бор. Чунки, бу заминда ер билан, техника билан тиллаша оладиган ҳақиқий меҳнат кишилари, ўз вазифасини сидқидилдан бажараётган, энг биринчи навбатда одамлар, уларнинг турмуш даражасини юксалтириш ҳақида қайғурадиган раҳбар ходимлар меҳнат қилишмоқда, изланишмоқда.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

НАВОИЙ ВА ҲОЗИРГИ ДАВР

ШУ КУНЛАРДА жумҳуриятимизда Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига бағишланган адабий кеча, илмий анжуман ва ижодий учрашувлар ўтказилмоқда. Ўзбекистон ССЖ «Билим» жамияти бошқаруви ва Фанлар академиясининг ташаббуси билан жумҳурият Лекторлар уйида «Алишер Навоий ва ҳозирги давр» мавзуида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Анжуманни жумҳурият Фанлар академиясининг академик-котиби А. Асқаров кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг маърузачиларга сўз берилди. Тўпланганлар филология фанлари доктори А. Ҳайитметовнинг «Алишер Навоий ижодининг манбалари», филология фанлари номзоди Ё. Исҳоқовнинг «Алишер Навоий ижодида комил инсон мавзуи», филология фанлари доктори А. Рустамовнинг «Алишер Навоий ва ҳозирги ўзбек тили», филология фанлари номзоди С. Ғаниеванинг «Навоийнинг насрий мероси», филология фанлари доктори А. Абдуғафуровнинг «Машраб ижодида Навоий анъаналари», санъатшунослик доктори Т. Ғафуровнинг «Алишер Навоий мусиқий ижод ҳақида» сингари маърузаларини катта қизиқиш билан тингладилар.

— Жумҳуриятимиз матбуотида босилаётган айрим мақолаларда Навоий асарларининг қўлёзмалари хорижий мамлакатларга олиб кетилган, эндиликда улардан жуда катта маблағ ҳисобига фотонусхалар олинмоқда деган гапларга дуч келаётирмиз, — деди Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Азиз Қаюмов шоир асарларининг қўлёзмаларини ўрганишга оид маърузасида. — Аммо бундай фикр-мулоҳазаларга қўшилиб бўлмайди, чунки халқимиз Алишер Навоий асарларининг қўлёзмаларини кўз қорачиғидек асраб келмоқда. Хусусан, Ўзбекистон ССЖ Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик ва Қўлёзмалар илмгоҳлари хазинасида Навоийнинг «Ҳайрат ул-аброр», «Фарҳод ва Ширин», «Сабъаи сайёр», «Бадое ул-бидоя», «Наводир уш-шабоб», «Фавоид ул-кибар», «Хазойин ул-маоний» сингари асарларининг даҳо шоир тириклигида Ҳиротнинг машҳур котиблари Абдулжамил ва Султонали Машҳодий томонидан кўчирилган қўлёзмаларининг бир неча ўнлаб нусхалари сақланмоқда. Фақат уларнинг ҳаммасини ўқиб-ўрганиш, ўзаро солиштириб танқидий матнни тайёрлайдиган азаматлар етишмаётир. Ҳозир адабий меросимизга муносабат яхшиланаётган, айниқса, ёшларда бобокалонларимиз яратган маънавий қадриятларга қизиқиш ортиб бораётган бир шароитда Навоий ҳаёти ва ижодига муносабат ҳамда ихлос янгича тус олади, деган умиддаман.

Маърузачилар анжуман иштирокчиларидан тушган саволларга жавоб қайтардилар. Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг актёрлари Ёқуб Аҳмедов ва Шоҳида Исмоилова «Навоий» драмасидан парча намойиш қилдилар. Ўзбекистон радиосининг мақомчилар дастаси ва консерваториянинг ёш санъаткорлари Навоий ғазаллари билан айтиладиган қўшиқларни маҳорат билан ижро этиб, улуғ мутафаккир шоирнинг адабий мероси мусиқа санъатимиз билан ҳам чамбарчас боғланиб кетганлигини яна бир бор тасдиқладилар.

Р. ҒАНИЕВ.

● *Муштарийлар ижодидан*

Сохта инсонлик ёмон

Инсон заминга меҳмондир, ҳурмат-ла бир-бирига мезбон,
Яхшилик — олий фазилат, теккайиш, манманлик ёмон.
Зиллатда дўзд сарват учун яғмоликда ялмон каби,
Залолат бирла доғули маҳмурда мастонлик ёмон.
Ватандошни кином этмай, бахил ғайирлик хислатда,
Ўзгаларни маҳв этувчи гасхўрлик, сан-манлик ёмон.
Ўгитдан ҳам бўлиб йироқ, ғаним бўлса гар иноддa,
Риёкорлик гўшасинда авбошлик, хунрезлик ёмон.
Ёмонларнинг дастидан кўп маҳзунлик чекар мардум,
Афғонликда оби-дийда, нисорликда кўрлик ёмон.
Лакотинда машъумликдан нотавон ўлса одиллар,
Аҳли мўминга шуйқонлик жабру жафо, хўрлик ёмон.
Ўтар оламдан яхшилар, бир томонда ёмонлар ҳам,
Бошқарар давлатни яхши, бир томонда ёмон ёмон.
Хиродда яккаш, якталик бўлса эрди дастур вожиб,
Ваҳшатлик-ла кураш йўлда, виждонда сотқинлик ёмон.
Муборизлар қалб нияти, қилмиши туб яхшиликдир.
Нуфус ичра эҳтиромни топмоқ тилаб Носир омон.
Осийлик бирла муфтхўрлик—соғлом танда сафроликдир,
Тили бошқа, дили бошқа — ул сохта инсонлик ёмон.

Носир ВАЛИЕВ.

Ота қабрида

Қабристон узра жимлик ҳукмрон,
Бир йигит артмоқда қабр тошини.

Падари ётибди шу ерда бежон,
Фарзанд таъзим қилар эгиб бошини.

Отадан айрилгач, қўйди ёдгорлик,
Ёздирди юракни ўртовчи сўзлар.

Мармарга ўйдирди отасин исмин...
Тошни қучоқлар-у фарзанди бўзлар...

Марҳумни танирдим, бу йигитни ҳам,
Отасин ранжитган эҳ-ҳа неча бор...

Алҳазар, деймaн-у ёқа ушлайман:
Эндиги кўз ёши не учун даркор?

...Энди у қабрга парвона бўлиб,
Падари қўйилган жойни топтайди.

Бошимда чарх урар шундай бир хаёл:
«Оталар тиригида қадр топсайди!»

Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ.

Улкамизда қиш.
Ҳ. Солиҳов сурат лавҳаси.

ҲАНГОМА

СОМСА

ЯНГИ йил арафасида Эски шаҳар бозорига хўл мева олишга тушдим. Қорним ҳам очроқ эди. Олдин қорин масаласини ҳал қилиш учун «қўлбола» сомса сотадиган жойга йўл олдим. Ўша ерга етар-етмас бир сомсапаз йигит қўлимдан ушлаб олди.

— Амаки, мана, «заказной» сомса, сомсаларнинг подшоси! Оғзингизда ўзи эриб кетади! Бир умр мазасини эслаб юрасиз! Нечта берай?

— Саксон тийиндан, амакижон, саксон тийиндан! Текин қилиб юбордим.

— И-е, и-е! Баҳосини осмонга чиқариб юборибсиз-ку? Бу жонивор одатда эллик тийиндан бўларди-ку?

Йигит менга умрида кўрмаган маҳлуққа қарагандай кўз олайтирди. Бир қадам орқага ташлаб:

— Сиз, амаки, коинотдан келган одамга ўхшар экансиз. Мабодо учар ликопчадан тушмадингизми? Сиз айтган нархлар турғунлик даврида бўлганди. Ҳозир — қайта қуриш. Бозор иқтисодиётига ўтаяпмиз, амакижон. Ҳаётдан жуда орқада қолиб кетибсиз-ку!

Хуллас, иккита сомса олдим. Биринчисини ея бошладим: ичи тўла пиёз экан. «Бунисига гўшт солишни эсдан чиқаришган бўлиши мумкин», деб ўйладим. Буни қарангки, иккинчиси ҳам биринчисидан қолишмас экан.

— Ҳой, оғайни! Сомсаларингизнинг ичида пиёздан бошқа ҳеч вақо йўқ-ку? Буларнинг гўшти қани?

— Э, амакижон, жуда ғалати одам экансиз-ку! Бу сомса-ку, сомса! Гўшт егингиз келса, ана, кўряпсизми, тутунни... Ўша ерда кавоб сотишади, гўштни ўша ерда ейсиз.

Сомсапаз жавобимга қулоқ солмасдан бошқа бир бечора мижознинг қўлидан ушлаб олиб сомсасини мақтай кетди:

— «Заказной» сомса, сомсаларнинг подшоси! Оғзингизда ўзи эрийди! Бир умр мазасини эслаб юрасиз! Нечта берай?..

Сомсапаз яна бир менга ўхшаш шўрликнинг ҳамёнини куппа-кундузи «шилиб» олаётганидан хўрлигим келиб кетди. «Эй, нодон, сомса ўрнига кабоб ейқолсанг ўласанми», деб ўзимни ўзим койидим. Лекин ғойибдан бир овоз келди: «Кабоб ҳам нуқул пиёз бўлса-чи? Унда додингни кимга айтасан?»

Мир АБДУЛЛА.

ЖАҲОНДА ЭНГ БАДАВЛАТ КИМ?

АМЕРИКАДА чиқадиган «Форчун» ойномаси ҳар йилнинг охирида энг бадавлат кишиларнинг рўйхатини эълон қилади. Париж ҳафталиги ва асосан ривожланаётган мамлакатлар аҳолисига мўлжалланган «Жён Африк» ойномаси бу рўйхатга ўз шарҳини беради. Бу мамлакатлар қашшоқ бўлишига қарамай, уларнинг жаҳон бойлари орасидаги «вакиллиги» йилдан-йилга кўпаймоқда.

Наҳотки, вақти келиб биринчилар охирига тушиб қолишади? Ҳозирча бундай пайғамбарлик ўзини оқламаяпти. Чунончи, жаҳондаги энг бадавлат киши Бруней султони Хассанал Болкиах омадидан нолимаса ҳам бўлади. У мана тўрт йилдан бери бадавлатлар рўйхатида биринчи ўринни эгаллаб келаяпти. Бу Американинг «Форчун» ойномасида яна қайд қилинди. Индонезиянинг Борнео (Камимантан) ороли шимолида жойлашган кичик султонликда қазиб чиқарилаётган нефть ва табиий газ туфайли Брунейнинг 44 ёшли соҳиби салкам 25 миллиард доллар «туради». Айни вақтда Болкиах 227 минг нафар фуқаролари ўз султонларига ҳасад қилмасликлари учун ҳар қандай солиқларни бекор қилди. Пулсиз ўқиш ва соғлиқни сақлаш — буларнинг ҳамма харажатлари давлат, яъни султон ҳисобигадир...

Иккинчи ўринни Саудия Арабистони подшоси Фахд эгаллаб турибди. У ўз оиласи билан 18 миллиард долларлик бойликка эга. Форс кўрфазидаги нефть запаслари шунчалик кўпки, маҳаллий кишиларнинг ўн икки нафари 182 та миллиардерлар сафида эканлигига ажабланмаса ҳам бўлади. «Форчун» ҳисобига қараганда бундайлар 1989 йилда 157 та эди. Қувайт шайхи Жабр ас-Сабоҳ ва унинг оиласи жаҳон миқёсидаги пулдорлар орасида ўн тўртинчи ўринда турар экан. Ироқнинг бостириб кириши, албатта, олтин тухум туғадиган «товуқни» тўрга қамади, бироқ Қувайтнинг хорижий банклардаги аваурлари (олтинлари) унга кўп йиллар давомида барқарор даромад олишга кафолат беради.

Шунга қарамай миллиардерлар учун жаннатмакон ер ҳамон Шимолий Америка бўлиб қолади. Рўйхатдаги 58 ном АҚШ фуқароларидир. Омади чопиб donғи кетганлар рўйхатида учинчи бўлиб тамтароқли Марс фамилияси туради. Озиқ-овқат маҳсулотлари, асосан ширинликлар ишлаб чиқариш ота, ўғил ва қиз Марсларга 12,5 миллиард долларлик бойлик тўплаш имконини берди. Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш кам миқёсларда бўлса ҳам кўп фойда келтирадиган ишдир. Масалан, швейцариялик Клаус Якобсга «Якобс Сюшар» шоколади ва кофеси 1,8 миллиард доллар даромад келтирди. Пиво ҳам чакки эмас. Голландиялик Альфред Хейнекен ва унинг яқинлари шу ичимликдан 1,4 миллиард доллар тўпладилар. Ичимликларни ташишда швед Рубен Раузинг катта даромад олди. У бундан 35 йил илгари «Тетрапак» деб аталувчи машҳур ажойиб қадоқлаш усулини кашф қилган эди. Эндиликда Англияга кўчиб келган унинг икки ўғли 3,5 миллиард доллар эгасидир.

● Бу — қизиқ

Афтидан омад кулиб боқишининг энг яхши усули яхши мерос эгаси бўлишга ўхшайди. Энг кўп пул олиш билан бирга яхши унвон (энг яхшиси тождир) ҳам олишдир. Европаликлар орасида Англия қироличаси Елизавета II олдинда бормоқда. Унинг бойлиги 11 миллиард долларни ташкил этиб турипти. Жаҳонда эса у тўртинчи ўринда туради. Ҳақиқатан шоҳона хазиналар — кўчириб бўладиган ва кўчирилмайдиган мулк, отлар, картиналар, заргарлик буюмлари, чинни туркумлари (бу бойликларга солиқ солинмайди) — шуларнинг ҳаммаси Елизаветанинг яна узоқ вақт жаҳоннинг энг бадавлат аёли бўлиб қолишига имкон беради.

Рўйхатга қараганда Европа ўзининг қадимги анъаналарини сақлаб қолишни давом эттиради. Қироличадан кейин бойлик бўйича герцог, ундан кейин яна бир қиролича туради. Вестминстерский герцоги бадавлатлик бўйича Европада иккинчи, жаҳонда ўн учинчи ўринни ўз қўлида сақлаб турибди. Ҳазрати олияларидан кейин энг катта ер эгаси Жеральд Гросвенорнинг жамғармаси 5,4 милиард доллар, деб ҳисобланмоқда. Шунга қарамай, Гросвенор ўзининг шофери тўлайдиган миқдорда солиқ тўлайди. Европада бойлиги кўплиги жиҳатидан учинчи ўринда Нидерландия қироличаси Беатрикс туради. Унинг нақд, қимматбаҳо нарсалари ва унга қарашли ерлар 4,4 миллиард долларлик, деб баҳоланади.

Осиё ҳам, Япония миллиардерлари сони 1989 йилдаги 12 тадан 1990 йилда 8 тагача камайган бўлсада, четда қолаётгани йўқ. Япониялик энг бой Есиаки Цуцуми бўлиб, у ўзининг 7,3 миллиард долларлик бойлиги билан фахрий рўйхатда еттинчи ўринни эгаллаган. У ўз даромадларини асосан «Сейбу» темирйўл компанияси фаолиятидан олади. У америкалик энг бадавлат Жон Вернер Клюгедан ўзиб кетди. Клюге эса кенг коммуникациялар империяси тузиб, ўттиз йил давомида унинг ёрдамида 7 миллиард доллар тўплади.

«Тайванда ясалган» тамғаси сизга маълумми? У омад севганлар рўйхатида ўнинчи сон билан белгиланган. Бу соннинг эгаси Шарқий-Хитой денгизидаги оролда яшайди. Бу орол ўзининг иқтисодий гуллаб-яшнаши туфайли коммунистик Хитой қаторида яшаб келмоқда (расман Тайвать ХХРнинг ажралмас қисми ҳисобланади). Африка ҳақида гапирганда икки исмни — Ҳасан II ва Оппенгеймерларни таъкидлаш керак. Марокаш подшосининг бойлиги, унинг куёви Фуад Филали «Омниум Норд Африкэн» компаниясига раҳбарлик қилади, 1,3 миллиард долларликдир. Қитъанинг бошқа томонидаги «Де Бирс» компаниясининг маблағи ва мулки баҳоси ҳам шунчани ташкил этади. Жанубий африкалик Гарри Оппенгеймер хўжайин бўлган бу компания олтин ва олмос қазиб чиқариш билан шуғулланади.

Ниҳоят, Лотин Америкаси ҳам рўйхатдан жой олди. Де Мораэс саноатчилар оиласи ўзининг 2,3 миллиард доллари билан рўйхатда 58-ўринни эгаллаб турибди. Улар бу қитъадаги дастлабки миллиардер, бу ерда бундайлар қанча, аниқ маълум эмас.

Ҳақиқатан ҳам «Форчун» бутун дунё бўйлаб қанча махфий бойлик юрганлиги, боз устига у қандай йўл билан тўпланганлиги ҳақида тўла ҳикоя қила олмайди. Айниқса, бу бойликлар эгаларининг исми-шарифларини!

(«ЗА РУБЕЖОМ» ҳафталигидан).

Муҳаррир ўринбосари
Р. УМАРОВ.

ҲАШАР САМАРАСИ

Тошкент ноҳиясидаги С. Раҳимов номли жамоа хўжалигининг «Қизил Ўзбекистон», «Ўткин» участкалари жамоли йилдан-йилга чирой очиб бормоқда. Кўчаларга асфальт ётқизилиб, пиёдалар учун йўлаклар ажратилмоқда, электр нурлари билан ёритилмоқда. Мазкур участкалар марказида маҳала қўмитаси идоралари бинолари битказилиб ишга туширилди

Шунингдек, Ойбек номли маҳалла қўмитасининг идораси жойлашган бино ҳам ишга тушди. Чойхона, сартарошхона, дўкон, тиббиёт хонаси, участка таянч пунктлари жойлашган бу каттагина бино ҳадемай одамлар билан гавжумлашади.

— Бино — асосан ҳашар йўли ва маҳалла аҳлининг яқиндан ёрдами билан битди, — дейди маҳалла қўмитасининг раиси Яҳё Ашрапов. — Бу эса халқимизнинг ҳашар усули афзаллигини яна бир бор амалда исботлади.

Бундан ташқари жамоанинг «Гултепа» қишлоғидаги С. Раҳимов бекати қаршисида тандирхона ва енгил автомашиналарга хизмат кўрсатиш цехлари очилиб, ишга туширилди.

Т. ЖЎРАЕВ.

ИШЧИ-ДЕҲҚОН МУХБИРЛАРИ ДОРИЛФУНУНИ ТАЛАБАЛАРИ ДИҚҚАТИГА

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳузуридаги ишчи-деҳқон мухбирлари дорилфунунининг навбатдаги машғулоти — 25 январь жума куни соат 18.00 да 7-қават, 760-хонада бўлади.

НИМА? ҚАЧОН? ҚАЕРДА?

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
М. Қорнёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
24 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА
ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ
Фаҳриддин УМАРОВ
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ СОВРИНДОРИ
Ҳожиакбар ҲАМИДОВ
ИШТИРОКИДА
КОНЦЕРТ
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

«Юбилей» марказий спорт саройида
Табиатда қувват-ахборот алмашуви муаммолари бўйича жумҳурият ассоциациясининг
5—10 ФЕВРАЛЬ КУНЛАРИ
«ХИСЛАТ» МАРКАЗИ
руҳшунос шифокор
Неъматжон МАМАТОВ
СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ
Сеанслар соат 14.00 ва 18.00 да бошланади.
Чипталар «Юбилей» марказий спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан 19.00 гача ва ваколатли кассирлар томонидан сотилади.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31.

«СТРОЙРЕММЕБЕЛЬБИТ» БЎСТОНЛИҚ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ ТАЪМИРЛАШ-ҚУРИЛИШ УЧАСТКАСИ
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар участка томонидан эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

Қибрай салқин ичимликлар комбинатига қарашли мол-транспорт ҳужжатининг 67510-67513 ва 67127-67128 номерли йўқолган
БЛАНКАЛАРИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Жума
25 ЯНВАРЬ

● ЎзТВ I
9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Доира оҳанглари». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
9.35 «Йўлдаги репортаж». Телефильм.
9.55 Ўктам Усмонов. «Гирдоб». Видеофильм. 4-қисм.
* * *
18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Сеҳрли ҳарфлар ороли». Жумҳурият қўғирчоқ театрининг спектакли.
19.05 Долзарб мавзу.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист, бастакор Қаҳрамон Комилов.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Маърифатнома».
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари».
23.25 Янгиликлар.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Суҳбатга чорлаймиз». Бевосита мулоқот.
20.00 «Пульс». Информацион кўрсатув.
20.10 «Пойтахтимиз меҳмонлари». Москвадаги Таганка театри актёрлари билан учрашув.
21.20 «Рок усулида». Катталар учун мультфильм.
ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Негатив». Танқидий кўрсатув.
22.45 «Мўътабар шахс». Бадиий фильм.

● МТ I
7.00 «Тонг» (120+30).
9.30 «Инновация. Маркетинг. Натижа».
9.45 «Қулоқсизлар байрами». Мультфильм.
10.35 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.15 Халқ куйлари.
11.25 «Ҳар бир хонадонда бўл». Беш сериялик телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
12.30 «ТСН».
12.45 «Австралия воқеалари». Телевизион ҳужжатли фильм. 3-фильм — «Майк Маррейнинг ташвиши йўқ».
* * *
15.30 «ТСН».
15.45 «Шаҳар чеккасидаги шифохона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 9-серия — «Парвариш».
16.50 «Онам, дадам ва мен».
17.20 Болалар учун фильм. «Иванко ва шоҳ Поганин» («Укртелефильм»).
18.40 «Мулоқот-анжуман».
19.10 Фигурали учиш. Европа чемпионати. Хотин-қизлар. Эркин программа. Болгариядан кўрсатилади.
20.10 «ВИД» программаси.
20.25 «Ҳар бир хонадонда бўл». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» программаси.
Тунги телевидение
01.15 «Оилавий шароитга кўра». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
02.20 Рус санъатининг 100 ёши. Шахсий коллекциялардаги асарлар кўргазмаси ҳақида.

● МТ II
9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
Ўқув программаси
9.15 «Нон. Хонадон. Соҳиб». Илмий-оммабоп фильм.
9.45, 10.35 Теварак атроф билан танишиш. 1-синф. Москва — ССЖИ пойтахти.
10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.55 «Шундай жой бор...». Телевизион ҳужжатли фильм (Свердловск).
11.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Физика. 8-синф. Учқун нега йўқолди?
12.05 «Бугунги Буюк Британия».
*
13.05 Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар программаси: «Менга қарата олма от», «Кўзбойлоғич».
14.25 «Халқ қўшиқларига муҳаббат билан». «Московия» фольклор ансамбли билан учрашув.
15.05 Телевизион ҳужжатли фильмлар: «Лелятинолик Дон Кихотлар» (Волгоград), «Тункезарлар клуби» (Иркутск).
15.45 А. Юрлов номли жумҳурият Давлат академик рус хор капелласининг концерти.
* * *
17.30 Жаҳон халқлари ижоди. Ҳиндистон.
18.00 «Мана менинг қишлоғим» (Олтой ўлкаси).
19.00 Спорт ҳамма учун.
19.15 Мультфильмлар.
19.25 Коллаж.
19.30 В. Висоцкий хотирасига бағишланган кўрсатув.
20.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Доню лақабли маймун боласи ҳақида». 2-қисм.
20.45 «Правда» кўчаси». Совет жамиятининг ахлоқий жиҳатлари ҳақида телеочерк.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Милaндаги энг катта ўғирлик». Бадиий фильм (Италия).
23.55 Чана спорти. Жаҳон чемпионати. Сигулдидан кўрсатилади.
00.25 «Тунги рандеву». Минскдан кўрсатилади.

Театр

А. НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 25/I да **Дон Кихот**, 26/I да **Отелло**, 27/I да **Коппелия** (12.00), **Оққуш кўли** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/I да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома**, 26/I да **Ақл мезони**, 27/I да **Мирзо Улуғбек**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 25/I да **Нурхон**, 26/I да **Анқовлар чайқови**, 27/I да **Дардимни айтаман, куласизми!**

А. ҲИДОЯТОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/I да **Гўзаллар ва миршаблар**, 26/I да **Фармонбибн аразлади**, 27/I да **Кулги ва қўшиқ кечаси**.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)
БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.
МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.
Буюртма — 4729. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12